

Ivonig Picard : E Menez Are ha war or mêziou.

Sklêrijennom ar sperejou, he dizeha an eneou (E. Ernault)

(Ouspenn notennou Picard, ez eus bet lakaet notennou all).

Ivonig Picard (1859-1925). Bet kelenner. (Favereau "Lennegezh ar brezhoneg en XXvet kantved", eil levrenn, p. 16-17).

I

D'am menez

O ! va menez benniget,
Va menez muia-karet,
Test euz va henta sellou
Ha va henta kammejou,
Ouz da droad, em yaouankiz,
Nerz an Aouen a zantis
O redeg en istoriou,
Rimadellou ha soniou,
Kontet pe ganet da noz,
A-raog mare ar repoz,
'Pad ma troe an hinkin
E skleur ar goulou-rousin.
Tost dit e veven eüruz,
Pep tra din 'oa talvouduz ;
E ti kement amezeg
An darempred a oa c'hwek ;
Oll 'tremenent o huhez
Pinvidig 'n o faourentez.

Abaoe m'am-eus da guiteet,
Da wel a gavan kaereet.
Da noz, pa blegez da chouk,
Pa 'n em hronnez a liou moug ;
E tommder an heol bervet
Pa vez da lann alaouret ;
Pa zigouez c'hoaz an erh gwenn
Da harlantezia da benn,
Em hreiz e tassion eur han
Skiltruz ha don ha ledan,
Eur vouez na vez nepred mud :

Komz a ra en avel yud,
Hag en disterra êzenn
E klemm en huanadenn.
N'oufe kana telenn aour

Sklêrroh ton d'am skouarn baour !
Bez' eo mouez ar Gelted koz
A gar boudal o mennoz
En Are, o minihi,
Pa rankjont lezel o zi
Rag ar gwall-ziaveziad¹
A vahas douar o zad.

Ennon en em led da vouez
'Vel al lano war an trêz,
O va menez benniget, Va menez muia-karet !

¹ Da lavared eo ar Zaozon a reas da Vreiziz tehoud diouz Breiz-Veur, o bro genta.

E goudor Roh ar Feunteun e Menez Are

D'an Aotrou Vallaux

N'oufed tremen amañ hep soñjal en enkreuz,
En dudi bet 'n on raog abaoe ma'z eus buhez.
N'em zislavari ket, Roh koz, rag da-unun,
Moarvad, en em blijas o weled oh ehan
Gourvezet ouz da droad, en o limouzinenn,
Mesêrien ar menez, o deñved 'n o hichenn.
O hun ne veze ket atao didrouz ha c'hwek :
Dindan skleur ar stered koublou bleizi naoneg
Gand o zell lugernuz 'dostae a-wechou
Ouz al loened tener, bodet er riboulou.
Ar chas a razaille ha mouez ar herniel-bout
Diwar veg ar reier a roe da houzoud
E rede, tro-war-dro, spouronuz d'ar mêziou,
Drastuz d'an tropellou, preizerien, gwir-diaoulou.
Ha daoust d'an oll zifenn, ped mintin 'zo bet test
Euz maro einigou 'doa talvezet da fest
Da vleizi digouezet gand harp sioulig an noz,
Pa vez pep krouadur en douar o repoz !

Gwelet ho-peus ivez ar pezh na welom ken,
Marradegou strivuz, ha poelladou an den ²
E gwaremmou flagouz pa gaved en tiez
Irhier leun a zegal 'vid bevañs ar bloavezh.
Pebez gouel dirazout, touzet pep lodenn-varr,
Pa veze ar gouren etre gwazed dispar
Evid gounid ar maout a roed d'ar gwella,
D'an hini a varre en eur hrog buanna
Pemzeg, ugent troatad a-hed, a ledanded,
Rannet, er mintivezh, gand kouerien dibabet !

Ez kichenn, O ! Roh koz, ken ne gaver marrer ;
E leh 'zo kemeret gand an troher gouzer.
War nebeutûaa ez a o-unan an deñved...
Ne chom ken en o zav nemed da vein kaled :

² "Flagouz" gand Picard. E noten; traoñ ar menez. E gwirionezh e talv ar ger kement ha "gwern".

An tremeniad diouzit a zistro hep selloud...
Leal, me ne fell din dond d'az tianzavoud,
Ha, pa na gouezo ken e kleuz da ziskouarn
Nemed leñvou skrijuz sutell an hent-houarn³,
E mordrouz an avel em hlevi o kana
Ez meuleudi, O ! Roh, an toniou ar brava...
Ar brug, al lanneier a gemmesko o mouez
Evid lavared dit ez out euz on lignez.

³ sutell an hent-houarn : digoret e 1913.

YUN ELEZ

D'an Aolrou Fañch Dagorn.

Livenn-gein Breiz-lzel, e-kreiz menez Arez,
E-kichenn Sant-Mikêl 'n eur poull a-ziabez ;
Ha sed amañ ar yun, tachen distro, moeltr, yen.
E-leh gand levez n'en em avantur den.

O dremwel kudeneg, douar fraost ha gweñvet,
Bro an touarhennou, a raden marellet,
Atao ez out digor da hirvoud an avel
Ha d'an houldi gouez a zeu a-denn-askell !
D'an amzer vrumennet war da stankou chaget
E lugern misteriuз taniou-noz droug-livet ;
Eneou 'zo e poan, hervez eul lavar koz,
O hortoz er horn-mañ tremen d'ar Baradoz ;
'Pad ma tomm en oaled 'n eur gana kantikou
Mesêrien deñved 'n o dorn chapeledou.

E gwele ar ramzed pe Stakenn an aod⁴

D'an Doktor Coquil

Iskisdad da weled eo Gwele ar Ramzed
gand dent lemm an avel, ar glao, ar skorn kleuzet !
Kreñvoh eged ar mên eo, eta, an amzer
gwir e teu a-benn da riñvia ar reier,
D'o lakaad da ruilla tamm-ha-tamm er ganienn,
Da stanka al lennou, da stouva peb lagenn.

Koulskoude, ar vuhez n'eo ket hepken garo :
Krouidigez dalhmad 'gaver 'tal ar maro ;
Ma 'z a kalz traou da get 'n em ziskouez re nevez ;
Bepred e korn pe gorn e sav talvoudegez.

Pleget dindan an oad, deut gwezenn dizeliet,
Na glemmom ket eta ; gand re all 'vim heuliet.
Nerzeg, gwanig, tohor, gream diouz on doare,
Ha lakom or fiziañs e Mndelez Doue.

Setu va mennoziou e Gwele ar Ramzed,
'N eur adkemer va hent, tost an heol da guzed ;
War dorgenn Sant-Mikêl e tarze ken dispar
Ma chomis gourzavet, diskabell, dilavar.

⁴ E Brasparz.

Galv mesaer menez Are

D'am nizez J. Grall.

O lo le, o lo le, o lo le, o lo le
O lo, breudeur, deut d'am hichenn ;
O lo le, o lo le, o lo le, o lo le,
Selaouit va hanaouenn.
O lo lo. O !

O lo le, o lo le, o lo le, o lo le,
Va-unan el lann divuzul,⁵
O lo le, o lo le, o lo le, o lo le,
'Rankan chom bemdez ha sul,
O lo lo. O !

O lo le, o lo le, o lo le, o lo le,
En eur weled 'h en em astenn,
O lo le, o lo le, o lo le, o lo le,
Askeñ ar skoul 'uz d'am fenn
O lo lo. O !

O lo le, o lo le, o lo le, o lo le,
Ha kluchet ar vran velkoniuz,
O lo le, o lo le, o lo le, o lo le,
D'am halon gwall-ankeniu.
O lo lo. O !

O lo le, o lo le, o lo le, o lo le,
Elr pellder mouez ar gornigell,
O lo le, o lo le, o lo le, o lo le,
A hournij 'barz an avel.
O lo lo. O !

O lo le, o lo le, o lo le, o lo le,
E-pad ma seblant va ene
O lo le, o lo le, o lo le, o lo le,
'N em leda war ar mene'.
O lo lo. O !

⁵ Va-unan el lann divuzul : iskiz. El laneg.

O lo le, o lo le, o lo le, o lo le,
Va-unan el lann divuzul,
O lo le, o lo le, o lo le, o lo le,
'Rankan chom bemdez ha sul.
O lo lo. O !

O lo le, o lo le, o lo le, o lo le,
O lo, breudeur, deut d'am hichenn.
O lo le, o le, o lo le, o lo le,
Selaouit va hanaouenn.
O lo lo.O !

Er menez

D'an Aotrou Frañsez Vallée.

Setu me, va mignon, e-kreiz menez Arre,
E parrez Lannedern, kousket en eur gwele
War ar plouz hag ar pell, ostiziad eun den mad,
'Vel gwechall er Fouillez pa oan e ti va zad.

War leur-vên an oaled, e kichennig an tan,
Ar hizier o soroh, 'n eur denna o alan,
Tik-tak ar momeder o skei en horolaj
A zigas din soñjou euz va bugaleaj.
Dirazon 'n em ziskouez neuze nozveziou kêr,
Pa larem, goude koan, a-gevred, ar bater,
Heuliet gand lennadur burzudou or Zent koz
'Veze kavet 'n eul levr a lezed deiz ha noz
War eur planken dero a-uz d'ar siminal,
A rumm-da-rumm, heb mar, 'baoe an amzer gwecllall.

E peurrest an nozvez 'konted rimadellou,
Ha 'kemmesket zoken gwerziou ha kantikou...
Moueziou or gourdadou, kanaouennou neve'
'Ree tregerni neuze pep toenn e Kerne.

Madober ar menez

D'an Aotrou Ernault

Goude eun endervez tremenet er mene',
E tistroit d'ar gêr, barret a levne' ;
'N em zastumit 'n ho ti e sklêrder ar goulou,
Hoh ene siouleet, dieub diouz hualou.

Bez' ho po marteze deveziou ankeniet,
Glahar, tristidigez pe nebeud a yhed,
Ezomm da bellaad diouz pep sort enkreziou...
O, neuze, kemerit ravent ar menezioù !
'N o halon e kavoh gwell eged e leh-all :
Dudi an daoulagad, paouez evid ho tal,
Eul louzou d'ho poaniou, kreñvder e peb ezel,
Ha damant d'ho preudeur a houlenn ho skoazell.
Eno, war barr al lann⁶, 'kreiz ar roz digenvez,
En ehonder divent 'santit ho tistervez ;
Diskennet er blênenn e varnit diharvoh
Ha gand eun dremm habask ar re 'zo dindanoh.

⁶ war barr al lann: iskiz. War barr al lanneg.

An Añjelus er menez

D'an Aotrou Quemener, Kuzulier-meur en Dre-Nevez.

Plouneour, Kommana, eur bagad parreziou
E skleur ruz an dremmwel a ziskouez o zouriou ;
Pep trouz ha pep soroh el lanneg 'zo tavet ;
Derou-noz a dosta ; gortoz 'reer ar stered.
Setu an Añjelus o tiñsal tro-war-dro,
Moueziou skiltr ar hleier o luskellad ar vro. `

O bouderez hoaluz a vrava pep pardêz,
A beurha an devez er parkou war ar mêz !
Eur mor a vennoziou a lakez da henel
E don kalon an den pa vez 'n heol o vervel :
Soñj e vugaleaj, eñvor e yaouankiz,
Gwir frealzidigez evid an ene skuiz
Gourzavet eur wech c'hoaz dre ma verz en dremmwel,
Tre, du-hont er Hornog war-zu Brest, pell, pell, pell,
Eur wagenn goumouluz 'hourvez war ar blênenn
Kent d'ar menez steuzia 'kreiz an deñvalijenn.

Pa dinto ar hleier

D'an Itron Carrer.

Pell diouz tourni ar bed, diwar Roh Stumenven⁷
Edon oh evezia, e dinaou ar zavenn,
Ouz poelladou au den e lannou Breiz-Izel⁸,
Evid kreski e vad ba rei d'e Vro skoazell,
Pa glevis, d'ar pardaez, e parroz Sant-Riwall,
Eur hlohig o son glaz d'eur vaouez didamall,
Marvet 'n eur wilioudi daou vugel lig gevell,
An naoved ha dekved a lakaas da henel.

Raktal en em zinas kement a labour
E-kreiz o douarou, war gostez ar mene' ;
Hag a-unvan gante e laren enr bater
'Vid ar vamm dremenet, merzerez d'he dever.

Evel ma tostee an arched d'an iliz,
E stoue d'an daoulin pep mêziad ha bourhiz,
Deuet d'e ziambroug, hag en hent ar baotred
A-daoliou gwialenn a harze o loened.

Ar hleier a dinto eun devez evidom
Pa zeuio an Ankou da hervel ahanom.
Ra zantor en eur-ze eun daskren tro-war-dro,
Ra bedo unanet oll Gristenien ar Vro !

⁷ Roh Stumenven : e parrez Brasparz.

⁸ e lannou Breiz-Izel: e lanneier Breiz-Izel.

Sant Yann e Menez Are

D'an Aotrou Moré, Person.

1. Meneh, beleien,
Darn bet merzerien,
Pa deujont 'n or bro
Ne weljont tro-dro
Nemed tud diroll,
Dare d'en em goll.

2. Sant Yann Badezour
'Halvjont d'o zikour
'Vid lakaad da ren
Al lezenn gristen
E-leh oa gwechall
Hepken techou fall.
Diskan :
Gloar d'on Aotrou,
'Barr an Neñvou !
Ra vo pedet,
Ra vo meulet,
En or parroz,
Deiz ha noz !

3. Skoazellet gantañ
'Vel m'emom bremañ,
E savjont o mouez,
Nerzuz 'n on touez,
Hag eun heol neve'
'Luhaz er mene'.

4. 'Vel ed en ero
E pep korn ar vro,
'Tiwan Kristenien ;
Hag ar veleien
'Veul ano Doue
War Venez Are.

4. A-uz e sanker
Stard Kroaz ar Zalver :

E-kreiz an oabl splann
Hi 'oe an tour-tan
A deuzas an noz
'Gelhie on Tud Koz

5. Mibien ar Mene'
A garas abaoe
Sant Yann Badezour,
D'an oll melezour,
D'ar Gwir difenner
Hag ouspenn merzer.

7. Evel or Patrom,
Pa vezo ezomm,
Enep peb gwallour
Ha pep touellour,
Harzom, tud divrall,
Dispont ouz ar Fall.

Fin ar gwaremmou kompez

Greom eur zell, kenvreudeur, ouz ar wezenn zapin
'Weljom o tiwana en amzer or mintin.

Dre zigouez e savas heh-unan er menez,
'Vel eur paour hep goudor, siohan en he buhez ;
Kannet gand an avel e kreskas disterig
E-pad ma vraseemp e sioulder or hêrig.
Digenvez war he heuz he deuz-hi gouzañvet
Morglao ha kaouadou, dindan eun oabl loued.
Tommder rneur a hañvez he lakaas da zeha,
Ha garventez ar goañv ken 'liez da skoana.

Greom eur zell, Kenvreudeur, ouz ar wezenn zapin
'Weljom o tiwana en amzer or mintin.

Diouz he reuziou, deskom ez eo mad er bed-ma'
An eil war egile galloud en em harpa.
Unvaniez a zo nerz, eun dra ken talvoudeg,
Dreist-oll en or mêziou, evid peb amezeg.
Etrezom, kenvroiz, penaoz rei kaerroh skwer
Eged kengarantez ? Piou 'garfe he diouer ?
Ra bado keit ha ni ! P'on diskaro an oad,
He houn a halvim c'hoaz da zond d'on luskellad.

Paduz e oe or zell ouz ar wezenn zapin
'Weljom o tiwana en amzer or mintin.

En noz

Warhoaz beure, an noz gand an deiz bet treh
Ha war an douarou, splann an heol benniget,
E santin en va hreiz nerz eur vuhez neve' :
Goude tristidigez e par al levne'.

Ar reier 'zo kuzet war gein menez Are,
Dindan ar houmoul teo, ledet war o gorre.
An noz maro a ren ; ne wel mann al lagad,
'Med en deñvalijen 'klever lern o harmad.

Me 'n em gav a-unvan gand dremmwel du ar roz
Karoud 'ran 'n em zoñjal, amañ, 'barz va farroz
Aezet em oaled, e sioulder an nozvez,
'Hortozan ma sono ar hloh eur ar paouez.

Diskar-amzer

An diskar-amzer a goueze
Trist ha kudeneg er rñene',
Ha golei a ree war eun dro
Koulz ar halonou hag ar vro.

Dre gerzed 'hed an heñchou-treuz,
Pa zaven va fenn 'uz d'ar hleuz,
E welen kouërien er parkou :
N'anavezen ken o dremmou.

Ha dirazon 'heje eun neiz
Goullo e-mesk ar skourrou leiz :
Al lapoused en doa maget
Diouzim, 'm-eus aon, o-doa pellaet !

An diskar-amzer a goueze
Trist ha kudeneg er mene',
O son kañv, anken ha dilez
A laka pep tra en enkreuz.

Pedenn d'am Menez

P'eo gwir, O ! va menez, c'hwi ho-peus roet din
Ar galloud, an Awen da gana beb mintin
Ho tremmwelou ehon, grit m'hellin echui
Al levr 'm-eus digoret a-ratoz 'vidoh-c'hwi !

Roit din an amzer d'e skriva penn-da-benn
'Vit ma kavor ennañ e pep gwerz ha linenn,
'Keit ma komzor or yez, 'pad m'he lennor ive',
Karantez sakr ar Vro a hoursao va ene !

O ! va leuskit, Menez, eur pennad c'hoaz dihun :
Me guzul ar fiziañs, ne hlaharan nikun.
Eun deiz da zond, moarvad, Spered Breiz war ho lein
A vo d'am henvroiz ar Steredenn a vlein⁹ !

Peurhreet va oll labour ha dor va zi prennet,
Me a yelo hep keuz da hourvez er vered,
Evuruz o selaou, dindan ar gwez ivin,
Evn ar Vro o richan, e splannder ar mintin.

⁹ a vlein : a vlegn.

II

War or mêziou

Koukoug !

D'am mignon ha kenvreur René Villard.

Da boent an neizeta, gand va zad, goude Pask,
Eur zulvez d'abardaez, e reen eun enklask.
Soñj am-eus e touge er mereuriou pep kleuz
E;ur bod pin pe lore, pe c'hoaz eur brankig beuz.
En heñchou e santem, e pep Ich, 'uz d'or penn,
Êzennou flour ar plant, ha dreist-oll ar spern gwenn.
Seder ez oa ar houër, ken pinvidig ken paour,
O weled ar girzier, al lanneg melen-aour,
An ed o tiwana, ar prajou o hlaza,
Ha war ar gwez-frouez an deliou o vrousta.
En-dro d'an douarou, kerkoulz hag er hoajou,
Mil mouez a richane, a veule an Neñvou...
Pa hoantaas d'ar goukoug meska he hanaouenn,
'Vel da gaerraat ar vro a gavem ken laouen...
Neuze, en e hodell, va zad a gemeras
Daou wenneg evidon, ha frêz e lavaras :
« Traou Doue, grit, mar plij, na rankfe va bugel
Dioueroud e vara, glebia e zouaskell !... »

Se 'zo eun dra zister ; c'hwek eo da vihanna
Hen klevet er galon, c'hwekoh c'hoaz hen kana.

Goude eur barrad-glao

An oabl 'oa entanet, ken sklêr ha ken skeduz,
Pa zavas, d'an enderv, eun amzer arneüz !
Prest 'n eur glogorenni eur glao pil a gouezas,
Hag al labourerien ker buan a dehas
Evid en em zastum e kostez ar hleuziou,
'Vel ma ra an deñved pa gurun er mêziou.

Pa ehanas ar glao, pebez freskadurez,
Ha d'an oll douarou gwellaad magadurez !
Pebez sioulder ivez ! gand va divreh kroazet
Ouz an Hent-lzella¹⁰ e sellan sebezet.
An heol splann war ar vro 'lugernas a neve' ;
Pep tra a advevas. Ar golvaned 'heje
O diouaskell glepiet a-raog mond da enklask
O boued war al leuriou. 'N eur wezenn eur vondrask
A gane ken nerzuz en eun ton ken sklinton
Ma soñjen na oe bet biskoaz kaerroh mintin.

D'an heveleb euriou, an oll draou war ar bed
Dle santoud en o hreiz buhez hag eürusted.

¹⁰ an Hent-lzella : Er Fouillez.

Mouez an dornerez

Da F. M. Bothorel

Pegen laouen e oam e-barz va ziegez
O weled war al leur o trei an dornerez !

E-kichenn an oaled, ar merhed a dride ;
'N eur ober ar bern plouz, va zad a voushoarze ;

An eil hag egile, diredet d'or zikour,
'Gaved atao seder 'pad an euriou labour.

Da noz, 'vid ar peurzorn, "Marhari"¹¹ war an daol
Ar wazed a lare : « Yehed, eost mad deom oll ! »

Da benn eun deiz skuizuz, eur banne gwin-ardant
Ne ra droug da nikun 'med d'an den diskiaut.

Lakeet tan er horn, ar re goz a gomze ;
Neuze an dud yaouank buan en em vode,

Hag a lamme er-mêz, er Porz-Kloz da zañsal ;
Den ne zoñje, moarvad, o gourdrouz, o zamall.

O deveziou eüruz, re vuan tremenet,
Na pell on-me bremañ, pell diouzoh tehet !

*

**

Beb bloaz 'karan distrei e miz eost d'am mene',
'Vid kaoud paouez d'am horv hag ehan d'am ene.

Ahane pa glevan mouez ar mekanikou
'N eun draonienn, da zerr-noz, e sioulder ar mêziou,

E welan a spered va gwella mignoned,
Eet, amañ ha du-hont, kalz, siwaz ! d'ar vered...

¹¹ "Glaharig" eo ar ger reiz.

Va halon velkoniet 'n em garg a enkreziou ;
Trist 'vez va daoulagad, 'wechou leun a zaerou.

Mouez va bugaleaj a glevan e pep son,
Hekleo va yaouankiz e peb leh a ziston.

Eur vorenn hlaharuz a ziskenn war va fenn ;
Gounid a ran ar gêr, trehet gand an anken.

Ar freillou koz

A-greiz bale war ar mêz
E kavis 'n eun tiegez
'Korn al leur, en eul lochenn,
Eur bern freillou digempenn.
Poultrennet 'oa o fustou,
Kinviet o gwalennou ;
O habou 'oa preñvedet
Evel binviou dilezet.
Outo ne daolen evez,
Ha warno kizellerez,
Pa welis e stên teuzet
Eun ano 'n eur fust skrivet.

Goulenn 'ris ouz ar perhenn
Piou e oa Yann ar Seac'hen.
- « Va mevel braz en ampoent
Ma lopem an ed 'vel kent ;
Gwella dorer 'valee
'Tre ar mor hag ar mene'. »
Ha keflusk e vuzellou
A greskas a nebeudou.

Daskren mestr an tiegez
'Vidon n'oa ket eur souez.
War eul leur eun dornadeg,
'N he fenn daou waz kaloneg
A skoe an taol a-raog
'Vel m'en em vroud daou gillog,
En eur lakaad da dremen
O nerz e kerhen pep den,
'Oa ebat tud ar mêziou,
O levenez er poaniou.

'Traou Doue ! O freillou koz,
Evidoh eo deut an noz ;
En aner e hortozoh
Brehiou da gregi ennoh ;
Bremañ 'ren mekanikou
En or bro war al leuriou.

Loued oh en em astenn,
Sed ho tarvoud da viken !
Ken na veh taolet en tan
En deiz 'vo greet ouzoh van.

Da vihanna, 'n ho tilez
Ho-peus va anaoudegez :
Bebet em-eus en amzer
'Reeh tregerni pep penn-kêr,
Bervi pennoù ar baotred ;
Ha kalonoù ar merhed.

Peurzorn

D'an Aotrou Jaffrennou, (Taldir).

Kent terri al linenn euz an diou gostezenn
O-deus, a-hed an deiz, dalhet d'en em zouten
Ar freillou war al leur, gand an taol diweza,
A lakay an douar, ar hrañjou da grena.
En despet d'ar skuizder, da verka ar peurzorn,
'Vo greet eur youhadeg. Goude, e-barz eur horn,
E sehor ar hwezenn 'pad ma tired founnuz
An Itron-eus an ti, en he dorn jistr bervuz,
'Vid treuzi al leuriad da leunia ar werenn
A ro kalon d'an den, 'nêta ar hourlañchenn.

Ar merhed a dosta gand o ferhier en êr
Da gempen ar holo 'vel en-dro d'an aoter,
E Rom, ar Mestaled, p'en-dije ar roue
Renet al lidou sakr en enor da Zoue.

Neuze, oll a vesko c'hoarz ba kanaouennou
Ken na baro en oabl skleur ar steredennou.

Bara nevez

Merh ha paotrig, dorn-ouz-dorn,
A yee war-zu an ti-forn
Da glask ar guchenn vara
Aozet gand an ed kenta.

War o hent da zond d'ar gêr
'N eur ruza o bouteier
Eh azezjont 'tal eur groaz
O leuskel o zreid en noaz.

Ken mad 'oa c'hwez ar guchenn,
Heh afedenn ken melen
Ma c'hoanteas de¹² tañva
Heb dale ar pez bara.

Kaloneg e oe boulhet
Hemañ gand ar bizied
Pa weljont o tond o mamm
Goustad en eur ober stamm.

Ar verh a bedas he breur
Da zisklêria war an eur
Penaos en-devoa bet naon...
Rag rebechou he-doa aon.

Ar vamm ne laras netra
Diwar-benn stumm ar bara ;
Gand ar mall 'doa d'her blazad,
'Kemeraz eur genaouad.

D'ar vugale dizoaniet
Peb a damm a oe roet.
M'ho-pije gwel't o zellou
Pa lakejont o boutou,

Eh anzavfeh ganin-me
Ar gomz a lennoh fete' :

¹² de: dezo.

N'eus ket c'hwekoh levez
'Ged debri bara nevez !

An arh koz

D'anAotrou abad Frañsez.

Pep tra, pep brud, eta, a dremen er bed-mañ :
Er solier, o arh koz, bremañ eo da gavan,
E kostez ar heuneud pe dindan ar holo,
Goloet a bouldrenn, preñvedet, divalo,
Ha nann, evel gwechall, e goulou-dor an ti,
'Kichenn ar pep brava euz an arrebeuri.
Ne houler ken gweled da botaill goveliet,
Torret, debret a vergl, ha da goad kizellet,
Kollet gantañ e goar, ne deo mui lugernuz.
O izelidigez, na pegen damantuz !
Ankounac'heet, siwaz ! e-giz kalz a draou koz,
Warnout, paour-kêzig arh, ez eo kouezet an noz.
Pep tra a dle mervel... Uzañ 'ra an arem.
War-lerh da oberour ne jom ano. Na glemm !
Evid gwir, da zoare ha ne deo ket or stad,
Pa zarhao ar gozni war or bloaveziou mad ?

An den evuruz

E koun va zad-kae, Per Grall

Eun den evuruz
'Zo eun dra souezuz...

Koulskoudc am hredit me am-eus e gavet,
'Vel gwechall or Zalver en eur hraouiad loened.
Ni a gar ar re-mañ, or breudeur izella ;
Med al labourer-eñ, o har, sur, ar gwella.

Deut an diskar-amzer, e-pad miziou ar goañv
A-raog mond da gousket e weler anezañ,
Akeltuz, beb nozvez, d'ober en-dro d'e zaout ;
N'am-eus ket d'or mêziou d'er rei d'anavezoud.

Eur houlaouenn rouzin a zev er waskerez
'Keit ma leugn o rastell gand kempennadurez.
Goude-ze 'kreiz ar hraou, sonn, e zivreh kroazet
Amlavar e chomo, e zaoulagad paret
War e brenadennoù a wel o tond da vad ;
Santoud a ra outo gwir garantez eun tad.

Bremaig en e wele e kavo ar repoz.
Pa vano moredet, pa huñvreo en noz,
E welo e ouenner tosteet d'he zermen,
Ar hole war ar p(oent d'ober lamm-chouk-e-benn¹³
A beb eil e spered dre e gousk a nijo
D'e wreg, d'e vugale, d'e loened tro-ha-tro !

¹³ Eul loen a ra lamnn-chouk e-benn pa wella buan ha pa zeu da valvoud diou wech ar priz ma'z eo bet peet.

Eul Leonad koz en e zouarou

Eur zulvez d'abardaez, e mêziou Sant-Kadou,
E-tal ar mengleuziou, e gorre ar madou¹⁴,
Gand eul Leonad koz, e reen eun dro-vale.
Va faeron, den a bouez, a gare kalz dale :
Douar, loen, amezeg, 'oa vitañ digarez
Da ober eun ehan 'vid meuli e barrez.
War dailler e gazeg, lorheg 'taole e zorn,
Hag an ohen oazuz 'zirede a bep korn ;
Er parkou ed ha kaol¹⁵ en eur vralla e benn,
E pare e lagad war drevad an ervenn.
Kemend a levenez en e gêr a gave
Ken n'oa den eürusoh egetañ er mene'.

¹⁴ Em bro an oll douarou.

¹⁵ Er parkou ed ha kaol : gwelloc'h e vefe bet ma vefe bet skrivet "er parkadou ed ha kaol".

Kloh an hailloned

Kuzet a-dreg eur hleuz, he hoef rouz war he fenn
Eur wreg 'zo oh hedal, gwastet gand an anken,
He gwaz da zond er mêz euz an ostaliri
E-leh m'ema bremañ oh eva cholori,
Dibreder diouz e zaout, heb neh euz e diad,
O c'hoarzin, o krozal, oh oher e govad.

E-pad an amzer-ze, er gêr e vugale,
Hag ar re goz gand doan a hortoz fin an de'.
Da zerr-noz, dizeblant, e kemeront o hoan ;
Sell trist ar gozidi, sioulder ar re vihan
A zo eur rann-galon evid an neb o har,
Pa zant krizder ar boan o laka dilavar.

'N eur sacha war e gorn, e weler ar sakrist
O kuitaad e lojeiz, o pignat d'an iliz,
Nao pe zeg eur sonet, hervez mare ar bloaz...
Bralla a ra ar hloh 'n eur blega e ziskoaz.
A-uz d'an oll gêriou e klever e vouez don,
E notennou klcmmuz 'ziskenn e pep kalon.
Poent eo mond d'ar gwele, deut eo eur ar bedenn
War or mêziou didrouz, e kement ti kristen...

Re aliez, siwaz ! em-eus gwelet neuze
Ar vezvierien anvet e Breiz "al loslou leue",
Karget a win-ardant, o trei du-mañ, du-hont,
Hag o treuzigella evel ma hellont mond,
Euz an tu dehou da gleiz, evid gounid ar gêr,
Pa ne zastum ane¹⁶ "Beg-e-dog¹⁷" en ti-kêr ;
O sikanad o zud, o gwella mignoned...
Ma ne vez sachadeg, Doue ra ~vo meulet !

An tan a vo lazet. Er hrevier, war ar plouz,
Al loened a ehan. Ouz an daol, 'n e glabous,
Pe o rohal kousket an ozah, mezo-dall,
A ro en-dro dezañ ar vezuza skwer-fall.
'Keit ma ouel e wreg paour, hep serri he lagad,

¹⁶ anezo.

¹⁷ Beg-e-dog: lesano an archer.

D'he stad ken truezuz, a wel o kaletaad...

Al labourer koz

Bemde, deut ar pardaez, reñket en-dro d'ar homm,
Ar wazed a bile al lann o-doa ezomm
Ar hezeg 'vid askoan, ganto, en o daouarn
Mellou horziou dero, enveziet¹⁸ a houarn.

Eur wech, war e dreuzou, harpet war eur penn-baz,
Gand an heol o kuzad sklêrijennet e fas,
Eul labourer uzet a zeblanle bomma
Ar muzul¹⁹ d'an taoliou 'barz ar homm o koueza,
P'e weljod o tostaad daved ar bilerien
Ha rei de²⁰ da houzout koulz ha d'ar zellerien
N'oa netra er bed-mañ poaniusoh er gozni
'Ged beza dihalloud da zikour tud e di...
Hag al labourer koz, brevet gand ar glahar,
Gwanet ha damantuz, a chomas dilavar.

¹⁸ enveziet: gand eun envez e-barz.

¹⁹ bomma ar muzul : battre la mesure" (Picard).

²⁰ dezo.

Er prajou da vare ar ragain

D'an Aotrou Moal.

E miz eost, d'ar beure, e ranken diblouza,
Eur fouet lemm war va breh, ern dorn eun tamm bara,
'Vid mond gand va loened da beuri er prajou
Dre heñchou don ha louz, bevennet a bontchou.

Pa em-beze, c'hoanteg, va bara echuet,
Hekleo va mouez skiltruz e oad sur da gleved.
Euz ar hlizenn denel, euz a skignou an heol
Ne reen muioh a van eged eun oan euz teol.

Ma savfen diweznad, an anevaled kêz
O-deve kalz taoliou abalamour d'ar brez²¹
Da gomañs ar c'hoariou : piked-rond, nao-bugel
Redadeg, lostig-louarn²², dreist pep tra branisigell.

Miz gwengolo deuet, krennet an deveziou,
Euz ar beure d'an noz e chomed er prajou ;
Ganeom, mesêrien, ar hiz a oa neuze
Kas ar merhed d'ar gêr, war-dro eur ar hreiste'
Da gerhad podou yod²³, bouedig lêz pe zoubenn
En despet d'o yender atao debret kempenn.

'Vid berraad an amzer, da goulz mern aliez,
E laerem, er parkou, patatez, karotez...
Keusteuren 'veze greet ; amann ne vanke ket
Ha, me hen lavar deoh, an diweuz a liped.

Penao,z tremen heb doan fiñvez an abardaez ?...
O lakaad da emgann loened dianavez !
Pebez dispah, Jezuz ! am-eus gwelet 'vel-se
Gand eul lagad seder, eur galon didrue' !

Koueza 'ree gliz pe hlao ; neuze 'barz eul lochenn
Greet gand skourrou haleg, goloet a raden

²¹ abalamour d'ar brez : skrivet evel-se gand Picard. Marteze, "d'ar pres".

²² piked-rond, nao-bugel, lostig-louarn : Peseurt c'hoariou ?

²³ podou yod: podadou yod.

En em vodem peurvuia, da zelaou eun den koz
O konta marvailhoua bade bete noz.

N'eus stad ebet gwelloh,
N'eus amzer eürusoh,
N'eo ket gwir, bugale ?
Respontit heb dale.

Dizrougiez

D'am breur-kaer, P.-M. Grall.

D'an Diskibien a bellae
Diwar e dro ar vugale
E laras, eun deiz, or Zalver :
« Na zisprizit neb 'zo dister.
« Hag aotreit d'ar vugale
« Dond ha nesaad ouzin-me. »
Ar vugale glan ha gwirion
A oa an tosta d'e galon !

Mistri, lakait ho preder
D'ober diouz kentel or Zalver ;
Mistri, lakit da dalvoud
Ar gentel-ze dioh ho kalloud.
Grit karantezuz d'ar bugel
'Zo fiziet ennoh da zevel.
Gwella hent da vond d'o ene
Karoud da vad ar vugale !
Kement-se a reas em bro
Eur me.str anavezel tro-dro.

*

**

Neuze, eta, warlene,
Da wengolo pe here,
D'ar skol 'teuas paotrigou
Euz an oll goumanantchou.
O mestr, p'o gwel goude lein
Ouz ar hleuz harpet o hein,
Gwall-dristig evel oaned
O deus o mammig kollet,

A ziskouez e gunvelez,
Kerkoulz hag e vadelez,
Dre gregi en o daouarn

'Vid c'hoari Lostig-louarn²⁴.
Kerkent ar vugale ger
'Vel pinted a oe seder.

Antronoz, unan ane
D'ar skolêr a dostee ;
Hag hep distro e laras
Ar geriou-mañ ken dinoaz :
« Deus adarre ganim-ni
Deus, eta, paotr, da hoari !... »

²⁴ Lostig-louarn : ?

Sant Koz ar Feunteun

D'an Aoteou Com, person Lennon.

O tremeniad, salud, en de' evel en noz,
Ar feunteun 'leh e vez unan euz or zent koz.
Eno, tost d'an elestr, e sav e zremm varveg ;
Da dud ar mêziou eo ar gwella amezeg.
'Keit ma reno warno, en o hreiz, 'n o spered,
Ar reol heuliet gantañ ne vo ket dilezet.
E-barz en e neiz mên, dindan ar wall-amzer,
'Giz eur houër e houzañv glao, skorn, erh ha tommder.
Heñvel outañ, eo bet eun den a galon aour
'Vevas en izelder, peurvuia 'n eur stad paour.
Gand-se, dirag Doue, eo kreñv da rei sikour
D'an oll diegeziou ha da bep tamm labour.

*

**

Aotrou Person, c'hwi 'oar, e-barz e ti Doue
Pep kristen a zeraou, a echu e vuhe',
Hag emaoñ o tastum o zent koz preñvedet
E palez an Hini o devez azeulet.
Ken gallouduz ez int e gloar e Varadoz
Ma hen digorint deoh gand o gwella bennoz.
Da hedall, e kouskfet e-kichenn ho kavell
'Leh ez oh bet ganet, e-kreiz Kerne-Uhel,
'Leh m'eo ganet ho re, 'leh m'eo marvet ho tud,
'Leh ma vevit karet, 'leh ma talhor ho prud.

III

MICHERIOU

Ar mañsoner

D'an Aolrou Mocaer.

A-ispill 'harz e voger
E klever ar mañsoner,
D'ar beure 'kana heb mank
'Vel eur pintig war e vrant.

Penaos ne ve ket seder
O soñjal 'ma oh ober
Da zaou zen nevez o neiz
Pe d'eur rummad o lojeiz ?

Bena a ra ar mein rouz
Gand e vorzol dibikous,
Hag o bernia 'n eur leda
Pri pe raz gand kil e loa.

Da reiza e damm labour
En-deus, evid e zikour,
E skwer, e blomm, e neudenn,
Ha, pa vez red, e reolenn.

Mên ha mên 'kresk e voger,
Dizamant d'an darbarer:
Ar paotrig n'en-deus paouez
Ken na ve fin d'an devez.

Sammet gand beh e sparfell
'E rank kaoud kalon ar bugel ;
Peur eta en-devezo
Eur mevel ivez d'e dro ?

Distroom d'or mañsoner:
Pa vez koulz ar peur-ober
E stag 'beg ar siminal
Eur barr fao pe eur skourr all.

Laouen a-uz d'an douar,

E-giz eur zant en e hloar,
D'e zavadenn 'taol evez,
Mad 'kav e grouidigez.

Neuze 'ever eur banne
En enor d'an ti neve'.
Ra vo bennoz or Zalver
War ober ar mañsoner !

An toer

Savet ez on bet e Kerne
E-tal rnengleuziou ar mene'.
Yaouankig ez oan darharer
Hà da bevarzeg vloaz toer.
Biskoaz n'ez on bet laouennoh,
E rankan hel lavared doh²⁵,
'Ged pa lakis va zava~cher, ~
Eur morzol en va a gouriz-ler.

Abaoe 'm euz greet meur a doenn,
D'eleiz²⁶ clidoulet o lochenn
Pignet em-eus war vaneriou,
Kempennet d'ezo o zouriou !
Iliz va farroz heh-unan
He-deus bet ezomm euz va foan !
Tal an tiez hag o fignon
Dreist-oll a-raog sul ar pardon,
Hag a-wechou ar goueliou braz,
Am-eus gwenneet gand lêz-raz.

Ha, koulskoude, O ! va breudeur
Va leve n'eo kresket nemeur.
Paour on ganet, paour e choman.
Setu va flanedenn amañ !
Eun devez 'michañs, ma ve red
Din ganeh goulenn va zamm boued,
Ho-po soñj mad euz ho toer
Ho tiwalle diouz gwall-amzer.

²⁵ deoh.

²⁶ D'eleiz : ? (Da leiz?)

Ar miliner

War lez ar roz, e-mesk ar gwez,
E-pad ar bloaz 'vevan kompez.
Va milin a zo er gwasked,
Enni 'kavan an eürusted,
Dreist-oll pa ven²⁷ war ar chaoser,
Va hein harpet, er sklotouer²⁸,
O weled e rod²⁹ penn an ti
An dour o ruill 'n eur eonenni ;
A-bell o tond ar portez
O c'hwibanad dre peb amzer
'N eur zigas din greun ar mêziad
Da vala evid an tiad ;
O sevel, pa deu an tommder,
Er prajou gleb ar foenneier ;
Oh en em garga a vleuniou,
Er gwaremmou, kein ar hleuziou ;
Pa deu mare ar yenienn,
Ar reo gwenn e strad an draonienn ;
War nij strolladou houldi
Otiskenn em lenn da hoañvi.
Lod a gavfe hir an amzer
Ma rankfent ober va micher.
An dour a dremen heb ehan
Dre ar paliou e-barz ar han
A gemenn din karoud va stad,
Ober gand kendalh va zahad.
Evel-se me 'stag d'am labour,
A-hed an deiz a ra bleud flour.
Pa ziskouez an noz heh askell,
Pa zao ar stered en dremmwel,
E kouskan, e peoh va ene,
E goudor reier ar mene'.

²⁷ pa vezan.

²⁸ sklotour (?)

²⁹ e rod : ?

Ar fornier

Ar fornier a zeu a-za'
Evid mond da geuneuta,
'N eur zerhell eur forh houarn
En e zaouarn.

Hag e-pad ma hor e forn,
War an taoliou e pep korn,
Ar merhed, hervez ar voaz,
A vesk o zoaz.

Kerkent ma vez an oaled
Ha rozellet ha skubet,
Warni 'teu d'en em reñka
Torziou bara.

Laret 'vefe en eur hiz
Meneh gwenn en o iliz
Oh azeuli o Hrouer
'Harz an aoter.

Prim ar mên-forn 'vez priet,
'Keid ma weler ar merhed
Oh heja o zava~cher
'Be~nn mond d'ar gêr.

Da hortoz ar boazadenn,
Ar fornier 'ra e gempenn,
Pa ne zeu tommder e di
D'e voredi.

E labour a ra er bed
Hep skuiza e damm spered :
Red eo din, O ! va mignon,
Beza gwirion.

Ar harrer

E penn e di 'tal al leur-gêr,
Dindan e lochenn, ar harrer
A hortoz, dibres ha dizoan,
Ma sono ar hloh eur e goan.
Neuze, pa dan e gorn-butun,
Evitañ ar vourh a zihun.
Kleved a ra war an heñchou
Kirri a storlok o rojou.
Kilviziet en-deus o danvez
D'o stumm, d'o oad e taol evez.

Eun deiz, 'n e gichenn azezet,
E oen gantañ gwall-zebezet.
- « Selaou o ruill karr Per Mevel,
« O krozal hini Fa~ch Kahbel,
« Me a zo sur 'ma en Dour-Braz
« O pignad kezeg an Ti-Glaz,
« Hag o cherra³⁰ en Hent-Haleg
« Ahel merour Yann Lagadeg.

« Deh e strakate bete noz
« Er Vier kibou ar Porz-Kloz,
« Ha diwezatoh, er Groaz-Hir,
« Moellou pounner Ivon ar Gwir.
« Paotrig, evidon pebez joa
« Galloud beva a-hed ar bloa',
« Ha zoken e-pad va amzer,
« Gand oll oberou va micher !
« Heb o heulia atao, m'o gwel ;
« Morse ne zilezan bugel !
« Skoazella a ran pep hini
« Pa zeu tohor o izili. »

³⁰ o serra : ?

Ar glaouer

« Pell e vevan diouz ar bed,
Peurliesa heb gwreg ebed,
Er hoajou leun a zioulder ;
Setu va stad a hlaouer.

N'em-eus nemed eur mignon,
Pa lavarin ez-gwirion :
Va hi bihan Fistoulig,
Diwaller va lochennig.

Ganen e kousk, e tihun,
Heb ma c'hwitfe eur zizun ;
Pa ranko va dilezel,
E vo, sur, evid mervel.

Diouz ar beure pa zavan,
Va foullad a gempennan
Gand keuneud ha mouded kign,
Ken na ve rond 'vel eur gouign.

Souden 'weler ar maged,
Evel hini eun oaled,
Er hoad o pignad uhel
O renta an oabl teñvel³¹.

'Keit ha ma hor va labour
Em lavarfeh c'hwitellour,
Kaner soniou dudiuz ;
Aliez melkonluz,

Rak ral e kouez em diskouarn
Ouspenn speuniadur³² al louarn,
Pe hopadenn ar gaouen
Klemmuz a-uz d'am zoenn.

An evned 'ra o neizioù

³¹ teñval.

³² Al louarn o speunial.

Peurvuia war ar mêziou ;
Doue n'en-deus o hrouet
'Vid ma vent er hoad kuzet.

Ral eta en nevez-hañv
'Teu an eostig da ganañ
Da lakaad ar hêz glaouer
Da zond laouen ha seder.

Beva 'ran bepred sioulig,
Tremen a rin didrouzig
Ha d'am herent ha d'an oll ;
Den... den ne ouelo d'am holl.

En eur hornig, er vered
E-leh e vin douaret,
Ne glevin nemeur pedenn
Digand eneo kristen. »

Med gwez braz ar hoajou don
A oa dezañ ker mignon,
Dero, pin ha brugeier,
A zalho soñj ar glaouer !

An troher gouzer e menez Are

Eur hrohen maout war choug e gein
Hag en eur podig pri e lein,
 Ema war e droad
 En e voutou koad
Gand e falz war goubl e vreH,
O vond war e bouez d'an neh,
 Er beure,
 D'ar mene'
' Leh ma rank ober
 E garrad gouzer.

Diohtu e krog en e labour
E giz ar gwella devezour ;
Ken e welit an dram mou
 Oh 'n em astenn a-reñkadou.
 'Vel 'n aotrou Doue pa grouas ar bed
E laka eur horniad etre pep pred ;
 Skei a ra war e vên
 Gad e zirenn.
 O pebez eur dispar !
 Ennañ hel lavar :
 Neuze,
 Er mene'.
 Eñ eo ar roue!
Evel~se e zevez a dremen
Heb ma laoskfe eur glemmadenn.

Paour-kêz troher gouzer !
'N em ober d'e vicher
Eo dlead an den fur....
Te hen goar, m'hen asur !!!

Tenner mouded yun Elez

D'an Aotrou Joncour, skeudenner.

Da viz mae, mintin mad, en e veg eur hornig,
Ha dindan e gazell peurvuia eur balig,
Aliez diarhen, e kerz war-zu ar yun
E-leh ma vez kavet bep devez eus ar zun
En eun toull kaillareg, kuzet beteg e choug :
A-wechou ne weler nag e benn nag e houg

Eun dro, en eur zistrei a vale e Forhen³³,
Anavezet e Breiz en abeg d'e dorgenn,
E c'hoantais klevet gand eun tenner brudet
E petra e soñje en e boullig mouded :
« Me a vefe eüruz m'em-befe mignoniez
« Perag eta ez on gwelet fall aliez
« Kemeret 'vid eun teuz, enr morian³⁴, eun touseg,
« Gwallgaset gand a-leiz, gand meur a vabouzeg,
« Beteg da eur va fred, pa zebran va zamm kreun,
« War vord va zoull mouded pe e penn eur feunteun ?
« En eur vro paour e koad, ped, hebdon, er goan,
« A varvfe gand ar riou, ne boazfe³⁵ ket o hoan ?
« Me a garfe beva e-touëz ar re all,
'Vel eun den a zoare ha nann eun aneval...
 « Brema~ n'em-eus, siowaz !
 « Med dispriz, eur wech c'hoaz,
« Ha 'vid komagnunez ar sparfilli treitour
« O plava misteriuze pe evel eur baenour
« Ar gerheiz dianket oh ehan war eun troad ;
« O yudal en oabl briz eul lapous divroad...
« 'Vel-se, pa gouez an noz war gribenn ar mein glaz,
« 'Tilezan va labour evid mond d'an hent braz ;
« Ha bep gwech 'n eur bellaad gand mall diouz Yun Elez,
« 'N em gavan dizammet ha leun a levenez ;
« Dranl, va fenn a zavan ; c'hwitellad 'ran d'ar bed,
« Kana a ran d'an neñv, mousc'hoarzin d'ar stered ! »

³³ E Brenniliz.

³⁴ Gouennouriez boaz en amzer-ze.

³⁵ ne boazfent : ?

Fañch an tachaouer

Eur wech ar miz, dre Gerne
Ez a Fañch war vale

Diskan

Hop, hop, hopig, tra la la,
Tra la la dira la I

Pep kêr 'ghev an hopadenn
Greet gantañ a-bouez penn

« Dastumit din ho hern koz,
« Hag ho po va mennoz ! »

War vreh e garr e tistro,
P'ema echu e dro ;

En e zorn eur wialenn,
Freo, freo 'ra e azen.

*

**

'Toull he dor 'n em gav Jarlig
'Vid reseo he Fañchig ;

Janig, e wregig tener,
'N he lochenn ken seder !

Raktal e lavar he gwaz
« Debri bara 'raim c'hoaz ! »

« Prim ouz taol deuom eta,
« Da brenou 'vid konta !

« Bremañ selaou, va den ker :
Tachou 'houler e kêr ! »

Antronoz, mintin abred,

'Sav Fañch, leun a aket,

Tammou houarn kempennet
'Zo en tan tremenet ;

Ha greet anezo bizier,
Reñket ouz ar voger.

Lakeet e vezint kerkent
E tachou a beb ment :

Tachou rond hag a zaou daol,
Evid servij an oll ;

Da werza d'an ostizien...
'Vito 'vo gwenneien !

*

**

D'ar zadorn en o lojeiz
E kontont ar moneiz.

Prometi a ra Janig
Ober soubenn ar hig !

Tridal 'ra an daou bried
En eur vond da gousked.

Ra vo benniget o stad,
Ma pado o eurvad ;

Ma savint o bugale
E gwir doujañs Doue !

A r h e r e o u r

Em bourh ez eus eur hereour
A grog abred gand e labour
E-barz solier e di bihan
'Leh 'vez peurvuia e-unan.

E zervez 'dremen war e skaoñ,
Ral e chom da baouez en traoñ ;
Pa rank lezel e vinaoued
Eo 'vid dond da zebri e voued.

E lunedou, war veg e fri,
Ha divorzet e izili,
M'en-deus neuze eur chikadenn,
E kerz an neud en enebenn.

Euz peb ezomm 'oar an ampoent,
N'eus troad na anavez e vent ;
Ken brudet eo 'vid e ijin
Ma 'z e lesanvet sant Krepin !...

E vrasa joa war an douar
Eo, echuet diou votez par,
O lakaad war dreuzou e di
E gwel an oll da luhedi.

Kemer a ra, n'eo ket iskiz,
Eur werennad gand e ostiz,
Ha ma teu ar gwin d'e domma,
E kav kalz, neuze, da gonta.

Soñj en-deus euz e vignoned,
Ha, ma 'z int d'ar vered kaset,
'Welit e lagad o wilhad
Hag e galon o tenerraad.

Mar deu da glemm euz e vicher
'Balamour ma kera al ler,
E chal dreist-oll d'ar hiz nevez
A dro penn meur a ostizez.

C'hoantoud 'ra de³⁶ beza gwisket
Evel ma ouzoh, va faotred !...
Bale bremañ war vranellou
Heñvel ouz kerheized poullou.

N'eont da stal ar hereour,
Ne houlenont gantañ sikour,
Nemed da aoza talonou,
Pe nebeutoh c'hoaz a-wechou.

Trist eo d'an hini 'n-deus lakeet,
'Pad hir-vloaveziou hed-ha-bed,
E damm poan da wellaad e stad,
Gweled e labour 'tisterraad.

'Vid e eurvad, va den poelleg
A lez an deziou da redeg :
En em ober diouz ar vuhez,
Setu, m'hen tou, ar wir furnez !

³⁶ dezo.

Martolod koz Menez Are

Karout a ree mond d'ar mene'
D'ober eun tammig tro-vale
'N eur vralla, 'n eur dreuzigellad
Evel pa glaskje roud d'e droad.

War eur roh 'vane azezet,
E zell ouz mor Leon staget ;
Ha kleved a ree er pellder
Trouz koummou o tremen en êr ?...

En deiz, pa jome 'n e diig,
E ree mil ha mil micherig :
'Vel-se e oa maill da aoza
'Barz eur vereuri meur a dra.
Digaset e veze dezañ
Pennadou korden kouezet klañv,
Ar funiou hag ar sugellou,
Ar habestrou hag an naskou.
Enno e ree forz skoulmou krenn
Ne doam 'vid lakaad en on penn.
Eur banne pe gwerz ar butun
Ne douche ken a-berz nikun.

Eñvor dispar, kerkoulz teodet,
War ar nnarvailloù 'oa tuet :
'Vel-se, pa gonte 'tal e di,
E tostee meur a hini,
Dreist-oll ar vugale vihan
'Zalhe dirazañ o alan...
Gantañ em-eus greet tro ar bed
A-gevred gand va mignoned,
War ar mor Gwenn hag ar mor Du,
Ar moriou Braz hag ar mor Ru', P
ed gwech ejom da Drafalgar
D'an Indez, da Vadagaskar !
Siñgapour, striz-mor Majellañ
'Anavezen koulz ha bremañ.

Evitañ on-doa oll doujañs,

Diwall a rem diouz e zroulañs.
Yah ha seder evel eur pesk,
Burzuduz e oa en or mesk.
Ar pezh a genboueze, me 'gred,
D'e uhellaat en or spered
'Oa 'n e ziskouarn diou ruillenn
A lugerne 'vel arhant gwenn.
War e veno 'oant eun diwall
Ouz pep kleñved hag ouz pep gwall...

'Vid kaoud e batrom penn-da-benn
Rankan komz euz e chikadenn.
Adaleg beure beteg koan
E jaoge butun heb ehan ;
Ha ni 'yee dre-oll 'n eur lared
E oa eur horv kreñv ha kaled.
Gand foughe hen kleve bep gwech :
Se, va zud, n'eo ket eur gwall-dech.

Ar zakrist koz

En eur zistrei war va hiz,
E welan kalz kenvroiz,
Hag etrezo ar zakrist
'N-doa va furmet da gorist,
A zeske din 'pad ar goan,
Katekiz goude va hoan.
"Tonton Laou" ez oa anvet
Gand kement 'oa badezet,
Dougen 'ree eur bragou-berr,
Gwech chupenn, gwech krohen ler.
A-hend-all, e oa bihan,
Hag e vouez dinerz ha moan.
E oad a oa ar penn-koz
M'e halved a ar "zakrist-koz".
Daoust d'e lagad berr-weled.
Lunedou ne lakee ket.
Souezuz 'oa e vemor :
Aliez, en e gador,
'Lare d'eom kentel ar feiz
'N eun doare ken piz ha reiz
Ma chomem oll estlammet,
Dirag kement a spered.

*

**

Neuze 'ta, da di va yeont',
Deut an noz, e fleem mond.
Ni a oa bugale dous,
Morse ne veze gourdrouz ;
Diskouez 'reem d'or mestr karet
Sujidigez ha respet.
Pa deue d'ober e gest,
E pep tiad a oa gouest
E oa digemeret mad,
Hag ivez trugarekaad.

*

**

Koulskoude an den kêz-se
Atao e peoh ne veve :
Eur vandennad hailloned.
Pa veze an oabl goloet,
'Bigne war horre e di
Da ober jilivari³⁷
Dre leuskel diwar al lein
Da zizaha, berniou mein
On lakee da grena,
Meur a hini da ouela
Kredi a ree or mestr kêz
Ez oa an anaon er mêz,
Hag e lare gand kredañs :
« Goullom eur o delivrañs »

*

**

Evid ar vad greet gantañ,
E-pad m'eo bet er bed-mañ,
Ez eo 'michañs gopret :
'Vid-se 'm-eus kement pedet !

³⁷ jilivari : charivari, cholori.

Ar “Facteur”

Ne harz na yenien na glao
D'ober d'ar memez eur e dro.
Kerzed a ra en heñchou moan,
Araoza~ eun tamm ki bihan. ~
Meur a wech hemañ dre jilpad
A ro d'anaoud 'ma o tostaad.
Oh ober van dond da vale
Ouzpenn eur plah yaouank neuze
A gemer he stamm 'n he daouarn,
Med he lagad hag he skouarn
A daol evez ouz al leur-gêr
Dre beleh 'teuio al lizer.
Ar “facteur”, eun den avizet,
A oar petra 'zo gortozet :
En eur dremen hep tamm paouez
.Her roio sioulig d'ar plah kêz

Er “facteur” 'lakeer ar fiziañs,
Eeun 'rank beza e goustiañs,
Rag, en despet d'an oll skoliou
Da leiz 'tle lenn o lizerou.
Ezomm anezañ aliez
En-devez neb 'vev war ar mêz :
Ar heleier,... beteg an eur,
Heptañ, sur, ne ouife nemeur ;
Priz ar viou, koulz hag an amann
'Houlenner e peb leh outañ.
N'eus deiz na vez pedet d'ober
Kommisionou e kêr pe gêr.
Peurvuia 'vid bennoz-Doue :
Piou en on touez ne oar ze ?
Gwir eo e pep fest e tañva,
Ha d'ar bloaz nevez 'hell eva.

Gwelet eo 'vel eun den a di,
Zoken er vrasa mereuri ;
Euz pep rumm 'anavez ar stad,
Kemer 'ra lod euz o eurvad ;
Pa deuont da goueza e poan,

Atao ganto 'vez a-unvan.
Gwell, moarvad, eged an noter
E oar ezomm al labourer ;
D'hen gouzoud pisol, ez-gwirion,
N'eus er barrez 'med ar person.

Ped gwech em-eus kavet em bro
Ar "facteur", da zibenn e dro,
'Harz eur hleuz o reiza timbchou,
Moneiz, paperou ha kontchou,
A-barz 'n em ziskouez en emgleo
Merket gand reolenn e vureo !

Bale bemdez, dre beb amzer,
Eo ar gwasas en e vicher ;
'Vel-se 'teu abred da ruza,
Zoken a-wechou da gamma.
Med, pa rank goulenn chom d'ehan
Evid lakaad termen d'e boan,
An oll a het d'o "facteur" koz
Kaoud, eun deiz, plas er baradoz.

Klemmou ar Hantonier

Gwechall me a veve em êz
Gand nebeud a hounidegez ;
Prizet 'oan gand tud va farroz,
Ne gleven eur ger dibropos.
D'am amezeien 'roen dorn
Evid an eost e korn pe gorn,
War an hent ne valee den
Hep kaozeal en eur dremen.
Bremañ 'sell ouzin va nesa
Gand eul lagad yen peurvuia.
Ral e kavan eur vouez klouar
An dishegar 'ren on douar...
Ne baouezer ken da ehan
'Baoe m'eo deut ar hirri-dre-dan ;
Evelto 'kerz peb marh-houarn,
Ha gwech e kouez em diskouarn
Komzou displijuz, sotoni,
Gwasoh eged 'n eur marchosi.
An dereadegez 'n or mesk,
D'an meno, ne da ket war gresk.
Daoust din da veza aketuz,
'Rankan gouzanv geriou flemmuz.
Va hent 'zo 'giz eur melezour,
Ken kompez ha strad eur han-dour.
Warnañ pep stern a hell ruilla
Hep kaoud tamm aon da re-stroñsa.
Ez-gwir, va stad n'eo ket uhel,
Med atao e vo tud izel...
Or Mestr deom oll hel lavaras,
Jezuz, or Zalver, da Judaz.
Er bed-mañ, eun dra a zere :
Labourad hervez on dere.
Karr ha karrigell ha ki kêz,
Va hompagnunez er vuhez,
Ggeom fê war gement den sod
Ha dreist-oll war al lakepod,
A hoapa va heiz kenseurted,
Bep tro p'o-devez re garget !...

Kimiad ar pillaouer

« Dornet, krazet, en arh laket (Diou wech),
« Va zamm eost 'zo dastumet ;
Bara o-da va bugale,
Mond a hellan war vale.

Diskan

« Tra la la, la la la, la la la,
« Tra la la, la la la, la la la.

« Me a zammo arhoaz vintin
« War va marh diou vaninkin ;
« Abred, en hent me a yelo
Daoust d'an deiz, avel pe hlao. »^Ò

Pa oe savet ar pillaouer,
E lakaas e voutou-ler ;
Gand e vaz dindan e gazell,
'Laras : « yo ! » n d'e gomper "Yell"³⁸

Ar beure a oa trist ha treud
Med ar paotr 'vid ken nebeud
A gane kerkoulz ha nikun
'N eur garga e gorn-butun :

« Ahann da goulz Kalagoañv³⁹,
« Petra 'rafen er vro-mañ ?
« Troha tammou lann er menez,
« A-wechou mond war zevez.

« A-hend-all, stanka an tier ;
« Ze 'vad, n'eo ket eur vicher,
« Ha koulskoude, va breudeur gêz,
« M'em-bije 'n distera êz,

« Ne dajen ket da billaoua,

³⁸ Yell: ano ar marh.

³⁹ Kalagoañv : betskrivet "Kalagoän" er skrid orin, evid rima gand "-mañ".

« Gwelloh eo kaoud peadra !
« Med perag eta damanti ?
« Bevom bepred dizoursi ! »

Neuze e weler va den mad
War gein e loen o pignad,
Oh ober sin ar graoz buan :
E wreg 'bedo evitañ.

E-keit-se 'hrizinke Yellig.
'Liez e Leon⁴⁰ birvidig ;
Mond a reas d'an inkane
Da noz 'oa e Landerne.

⁴⁰ Bro ar hezekenned.

Mengleuzier Sant-Kadou hag ar Ganneerz-dour⁴¹

D'an Aotrou F.-M. Bléas.

Da houlou-deiz, bep beure,
Ez an e donder Are
Dre eur harr-hent moan ha treuz,
Toullet e-barz va mengleuz.

Kentoh 'vidon e vez c'hoaz
War ribl ar poullou demhlaz,
Ar gannerez hegarad
O prederia he neizad.

Hemañ, er bloaz tremenet,
'N em gave 'n eur bern atred :
Divenn reen e re vihan
Ouz pep nehamant ha poan.

Tristig ar vamm da genta
'Nije en-dro, 'n eur grena,
Nemed va damant d'he neiz
'Greskas em heñver he feiz.

Hag hebdale, beb mintin,
E veze laouen ouzin.
'Baoe 'vevom 'vel mignoned,
A-hed an deiz a-gevred.

A-uz d'or penn ar sparfell
A blav war he diouaskell ;
Nemed me 'oar gand evez
Diwall va hompagnunez.

'Benn bloaz, mar plij da Zoue,
'Raim tiegez adarre,
Ha ma pella 'pad ar goa~v,
Dezi me a zougo kañv.

⁴¹ kannerezig-an-dour.

Gand ar voutaouerien

Tremeniad dibreder, atao gand eun troad skañv,
Em-eus baleet em bro e-pad ar miziou hañv,
D 'n avañtur Doue, em dorn eun tammig baz,
Eun nozvez e kouskis e goueled eur hoad braz.
War eur gwele skolpad, e ti boutaouerien. '
Tronoz, da darz an deiz, an oll vicherourien,
E-pad ma kempennent pe zivouedent ar fao
A weled a-dammou ha reñket en o zao,
A gleven o c'hoarzin, kana pe c'hwibanad.
« Kenavo, mignoned ! , a reen 'n eur bellaad ;
Ha, 'liez, en eur vond 'hed an hent e laren :
« An eurvad, marteze, a zo en eul lochenn... »

Ar hovel

Gweled a ran va amezeg
O c'hwezi 'r vegin 'n eur brezeg,
Peurvuia e vañchou troñset
War e zivreh gwaziennet,
En-dro d'e gorr eun davanher
Peñseliet, greet a bell amzer ;
Na bihan. na braa, stummet stard,
En eur ger eun doare krennard,
Sed aze an eñvor am-eus
Euz eun den yah evel ar beuz.
Euz ar boan deza~ am-eus greet
'Houlennan beza pardonet.

*

**

Bugel, 'laren en eur dremen
'Tal e hovel pe 'n he hichenn :
« Gwigour, gwigour, begin dorret !
Gwigour, gwigour, begin bourset ! »
Neuze, ar paour-kêz marichal,
Karget a zroug, leun a wad fall,
War e dreuzou deut gand rezon,
A doue, a grie : « Fripon ! »

*

**

D'ar hog kerkent ha ma kane,
E anneo prest a responte :
Lesanvet e oa "Kloh an deiz" ;
Diêzet en-deus meur a neiz,
Rag gwaz 'n e wele 'dlee chom
Pa zeraoue skei war an tomm.

*

**

'Pad an ha~v, e zoubeñn lonket,
Aliez e tebre e bred
E kostez e di war eur mên :
Hep kaozeal 'dremenje den ;
Ha, da eun eur, pa 'h ên d'ar skol,
'Oan sur da gleved e vorzol.

'Ti ar marichal e kaved
Pa veze glao, tud dastumet,
Reñket darn euz e ostizien,
Niver euz e amezeien,
E-barz 'n o bruched o daouarn,
Pe o tana gand eun houarn.
An teodou, avad, 'yee en dro.
Diwar-benn kelachou ar vro
Ma tibun ar merhed er stêr,
Ar hovel ivez 'ghev traou kêr
Bommou demeuz ar re vrasa,
Marvailloù ar re fentusa,
Rimadell(ou ha lavariou,
Prijou ar marhad, ar foariou,
Stumm ar hezeg, ar zaouteier,
Stad ar prajou, ar parkeier.

*

**

E wreg a oa e oll sikour
Med 'liez er-mêz 'doa labour.
Neuze, 'vid rei dao war an tomm
Da hortoz n'en-doa ket ezomm:
Nebeud pe nebeud er penn-kêr
Pep bini diouzom 'oa skoer.

*

**

Sklerijennet 'weled ar haol
Pa vezed e leh all ouz taol.
Ar goañv deut, e-barz e di kloz
An anneo sklintine bemnoz.
Soñj am-eus penaoz, d'ar zadorn,
Yaouank 'roen dezañ an dorn
'vVd lemma e filzier-aotenn
Klasket 'balamour d'o neudenn.

*
**

Konter dre natur, d'ar mignon
E tizoloe e galon. Evel-se e klevis gantañ
Ar pezh a ziskuillan amañ :
O tehed 'oa diouz e vestrez
P'e gavas e foar ar Fouillez ;
Eur sachadig war e chupenn
A droas tu 'vid tu e benn.
Kinnig a reas eur banne :
Hi hag eñ mad en em gare.
Eur miz goude, stag da viken,
E kouskent dindan he zoenn.

*
**

Dre veva en eur êr noazuz,
Pell diouz an heol madelezuz,
En e wella brud e klañvas
Ha meur a viz en em stlejas,
Teñval e benn, oll dinerzet,
Amañ hag a-hont azezet...
Eun devez din e lavaras :
« Na glemm morse war an trabas.
Trist eo chom heb ober netra,
Hep galloud gounid e vara.
Er bed n'ez euz 'med eun teñzour⁴² :
Her havoud a ri el labour...
Ma vije va ziad savet,
Me 'houlenne beza sammet. »

*
**

Ar maro 'skoas war e zor ;
Abaoe eo chomet digor.

*
**

'Leh, bihanig, war ar skabell,
'Sehen 'wechou va diouaskell,
Ez eus bremañ eun ti bennag

⁴² teñzor (med neuze ne rim ket).

N'oufen 've outañ den gwall-stag.
Med ar hovel, bet dilezet,
Din priz ar vuhez 'deus desket.
Marteze meur a hini all
'Deus miret da drei en hent fall.

An ti-mengleuz dilezet

D'«n Itron Yann ar Born

A-dreñv torgenn Sant-Mikêl,
'Welit a-hont en dremmwel
Eun ti-mengleuz dilezet,
E doenn hanter-gouezet ;
E zoriou a zo dister
Hag e brenestou heb gwer ;
Outo ma taolit evez,
'Sellint ouzoh divuhez.
Koulskoude e tostait,
Ha roudou treid a gavit :
Ennañ pa vez gwall-amzer
'N em houdor eur mesaer
A glever o c'hxibanad
E-keid ma peur e zañvad.
Ar paour-kêz den n'ema ket
Hep gouzout ar pezh 'zo bet
El lojeiz e-leh ma vez
'Pad ar bloaz meur a zevez :
« Amañ, a lavaras din,
« 'Vegas gwecball Kaourintin
« Mestr-mengleuzier Sant-Riwall
« Brudet e meur a gêr-all,
« A dennas kement tamm mên
« 'Ra mogerioù pep lochenn.
« E vugale p'oa marvet
« Da foeta bro a oa eet.
« Pedra bennak na skrivont
« Ger na d'hemañ na d'hen-hont,
« D'o ano 'chomin leal,
« M'hen tou, beteg ar bed-all !
« Penaoz o ankounac'hfen ?
« Ar hosa 'zeskas din lenn ;
« Gand an hini yaouanka
« Ez een da neizeta ;
« O hoar 'garen a galon :
« Klask 'reen beza he mignon...

« Lavared 'rafeh ganin
« Eur bater 'vid Kaourintina. »

Ar gemenerez

Gwelit anezi oh astenn
Eur goz torchenn
E kuz an daol, a-hed eur bank
E-leh heb mank
Ar vamm, ar verh hag ar vatez
Prim a azez
En eur zisplega hep termen
O gourhemenn.
Etrezo ne ren ket atao
Eur gwir emgleo :
Aliez e savont o mouez
A-benn paouez.

Goude 'walenner ar mezer
Hag hen troher.
Peurvuia 'vid se 'vez ezomm
Euz eur patrom,
Chupenn, jiletenn, bragou berr,
Diouz 'pez a reer.

Greet 'vez d'ar verh dillad nevez
Pebez evez !
Dek gwech e prederier pep tra
Ua nebeuta ;
Pe anez e klevfeh o klemm
Muzellou lemm.

Evid kaoud d'ar paper espern
Deom d'an advern,
Pred ar hafe, gwella kavet
Gand ar merhed.
Neuze 'vad ar gemenerez,
War he hoazez,
'Vel eur rouanez war he zron,
A ra eur pron :
He zeod 'n he genou o kerzed
Ne skuizo ket.
Buan 'tremeno ar pardêz,
Ha traou, souez !

A vezo kontet bete koan,
Hep tamm ehan.

Ar vicher a gemenerez
N'eo ket diêz.
Gand m'he-do bizied dillo
Ha ma poanio
Ne gavo 'ti heh ostizien
Nep yenienn ;
Hag, evel ma 'z eo eur plah flour
Abalamour
Ma vev pell diouz pep gwall-amzer
Ha pep krizder,
Eviti e tiwan abrEd
Eur gwir bried.

Eur gannerez

Mar deo gwir lavar levriou koz,
War ribl an dour d'abardêz-noz,
Boudiged ha kannerezed
En o hoariou 'vez kavet.
Diouto n'eo stumm va hannerez,
Bez' eo kentoh eur vamm a bouez.

Pa 'z a da zevezia d'eun ti,
Ma n'eo ket prest he dijuni,
'Raio tra pe dra 'vid sikour
Mestr pe vestrez en o labour.

Gwelit bremañ he bouteg gwenn
A zoug kompez war eun dorchenn ;
Sioulig e tremen el leur-gêr
Ha ken didrouz e vo er stêr ;
Rag, ma vez ar hannerezed
Peurvuia fistillerezed,
Va hini 'zalh he genou kloz
Deuz ar zav-heol beteg an noz.

Pe glouar pe yen an amzer,
Laouen atao e teu d'ar gêr ;
N'he-do ket neuz eur zonerez
N'ehan da glemm euz he devez,
Da chala dalhmad war he stad,
O lakaad an oll d'he hasad.

Da zebri e vez gortozet :
Gand pep-hini ez eo karet ;
Ki ar vereuri e-unan,
Ma wel anezi 'tond d'he hoan,
Evel 'vid lida he distro,
Prim d'he diambroug a yelo.

Goude ar pred e vez pedet
D'azeza 'kichenn an oaled.
Eno 'paouez eur pennad mad
'Vel oll izili an tiad.

C'hwek e klevit he zrugarez
Pa vez paeet dei he devez ;
Koulskoude, n'eo ket heb gouzoud
Eo gwall-ziêz bremañ kavoud
D'hoh eila gwir zervicherien,
Zoken 'vid 'leiz a wenneien.
Med hi 'vir ar gwella spered
Demeuz an amzer dremenet :
Leal e chom d'an liegez
Heh implije pa oa dibres.

Ar ouenn-ze ne da ket war gresk.
He meulom p'en em gav 'n on mesk.
Evidon-me va hannerez
A zo eur skwer a vadelez.
Mar he barnit eun tredemarz,
Gouezit eo anvet Soaz Roparz.

Krampoueza

D'an Aotrou Even, Noter e Landreger

'Uz da vouded ha keuneud moan
'Tomm ar pilligou war an tan.

An toaz a zo war al leur-zi,
'N eur vasin gouevr pe bodez pri.

Ne labour ket ar rozell c'hoaz ;
An hanaf a zamm ar hravaz.

E tu pe du euz an oaled
Lard ha larderez 'vez gwelet.

En eur hornig war eur skabell
Ema o hortoz ar spanell.

Med perag da ze taol evez ?
Sellom 'ta ouz an aozerez.

'Barz an tommdcr n'eo ket iskiz
E vefe e korv he hiviz ;

Na zougfe 'med he broz dindan :
He micher 'zo eur stad a boan.

Ha, va zud paour, ar rumm nevez
Ne gar ket kaer aoza krampouez ;

Aon 'deus da veza mogedet,
Peogwir her rankan lavared.

Ha muioh-mui 'mesk an hern koz
'Kaver pilligou o repoz.

E gaou ez afem d'en em glemm :
Dalhom drant ha lirzin on dremm.

**

Petra 'dalv termal hep termen ?
Gwell eo tañva eur grampouezen.

Evel-se 'ra ar mevel braz,
Ha, war e lerh, kalz re all c'hoaz:

Ar bugel o tond euz ar skol,
Kement 'vez bemdeiz ouz an daol ;

Marteze meur a amezeg;
Enno ne gavin ket abeg,

Rag 'vidon 'lipen va mourrou
En deiz 'tomme ar pilligou.

Mad 'veze dreist-oll ar hrampouez
Servijet e ti va mestrez.

'Trezom on-daou 'vezent rannet,
Er memez asied debret.

An torrer-mein

Gwel't e vezan da houlou-deiz
O kuitaad didrouzig va neiz
Evid mond da vordig an hent
Da derri kaillastr a bep ment.

Ne ra nikun van d'am morzol,
Ne ra mouezig hekleo d'e daol,
Hiboud va hunujenn hepken
Ouz va harpa em flanedenn.

Dirazon ma chom eun bennag,
Eo eur bugel pe eun den vak ;
A bed hini pa dremenont
Stlap ouzin sellou divcrgont !

Rag va micher, piou n'hell goar ket ?
Gand an oll a zo disprizet,
Lakeet 'vez er reñk diweza ;
Eun denig an hini her gra !

Padal er bed-mañ 'vid pep stad
Eo red kaoud tud a galon vad ;
Jezuz e-unan hen diskouez :
'N e yaouankiz e oe kalvez.

'Vel ma 'z euz paour ha pinvidig,
Re eüruz ha re reuzeudig
Atao 'welom 'heul re uhel
Tud keiz a zo o stad izel.

An droug n'eo ket ar baourentez
Med an dispi hag an dilez ;
Da hurtoz ma reno ar Gwir,
Ho-pet dalhegez eur menhir.

Er vuhez 'z oh eur pirhirin
'Dle bale adal ar mintin
Oh en em ouestla d'e labour
Ha pedi Doue d'e zikour.

EM BRO HA WAR-DRO

Goulou-deiz

D'an Aotrou Penkêr.

Ar spern a-hed an hent 'lede o skourrou gwenn,
Ar parkou 'oa bleuniet dirazon hep termen ;
Er pellder e klevet o tibun ar mêziou,
An deiz o klask sevel 'oa leun a huñvreou.

Eüruz e tremenen war garrpont eur sterig,
Penn ha dremm distanet gand c'hwez an ezennig ;
Nepred n'em-eus merzet kement 'hed va buhez
Kaerded eur mintinvez 'pad an amzer-nevez.

Biskoaz bugel laouen n'eo bet muinh boemet ;
Va horv ha va spered oll ennon 'oa lusket,
Pa zeuas 'n eur vodenn eun evn kêz da gana :
C'hoantaad a reas din youhal : Alleluia !

O mouez digevatal o saludi an de'
Ez een va-unan da hortoz er mene',
Nag ar bleun, nag ar gliz, nag an dour o soural
'Vel da notenn dihed n'em laka da dridal ;
Enni 'felle din gwel'd gwelloh 'vid na glasken,
Ar pezh am-eus abaoe poelladet da gelenn :
O tiaraogi an heol d'an tieg e teskez
Na houfed re abred staga gand an devez.

Glao Sant-Mikêl

Pa weler ar houmoul war duchenn Sant-Mikêl
O redeg heb ehan, douget gand an avel,
Hag oh en em leda a-uz da Yun-Elez
Evid gounid buan Botmeur⁴³ hag ar Fouillez,
Sur ar glao a gouezo, eur glao louz ha fouetet...
N'oufen netra tristoh em horn-douar karet !

Gleb-teil e teu an dud demeurez ar parkeier
Ha prim ar vugale 'zastum ar zaouteier.
Dour a ruill er porziou. Ar yer en em vodet
'Zo dindan ar hirri, o askellou kouezet ;
Ar haz 'kichenn an tan ; war an treuzou, ar hi,
Pa hoanta mond er-mêz c'hwesa, savet e fri...
Ar wazed, petra 'reont ? kempenn binviachou,
Drailha legumachou er hrevier, er hrañjou ;
Ar re aketusa, o horvou daoubleget,
Da zoura o frajou 'ya buan, en eur red.

Tro-war dro d'an oaled, e-giz evned eun neiz,
Pa zeu ar freskadur pe an deveziou leiz,
Ar wreg, ar vugale a hortoz poent ar goan.
Goude 'vo d'o gwele kaset ar re vihan,
⁴⁴De o mamm a laro : « Klevit war ar prenest
Ar glao o tivera. Ma vefeh en eul lestr
Brallet war ar mor don, kaletoh 've ho stad.
'Vid or martoloded, pedom Doue an Tad.

Neuze an dudigou d'o mamm en em unan
Da houlenn o zikour gand Jezuz ha sant Yann.

⁴³ Botmeur : Bonneur /

⁴⁴ De : dezo.

An avel

D'an Aotrou J. Philippe.

Karoud 'ran an avel pa hwez dre ar gwez braz,
Pa lak war va zoenn da zañsal ar mein glaz,
Pa storlok dor va zi ; pa gren gwer va frenestr
'Vel, e tremen ar Raz, gwern ha kerden eul lestr.

Pa welan oh heja ar skourrou war ar hleuz,
An ed e-barz ar park 'giz eun aber e reuz ;
Pa zao, pa ziazez ar wagenn war al lenn ;
Pa bleg, el lanneier, ar brug hag ar raden ;

Pa vez 'uz d'ar reier ar hoabr o haoliata
'Vel eur stroll marheien a-du d'en em ganna ;
Bran, pik, kement a nij, douget e-barz ar vann⁴⁵ ;
Kerzed 'ra va spered war o lerh en êr splann.

Dreist-oll e-pad an noz e plij din an avel
Pa ven 'korn an oaled o tomma em skabell ;
O selaou e glemmou⁴⁶, gourvezet em gwele :
'Karfen gweled evruz neb a zo war vale.

'Vid ar vartoloded, evid an divroad,
A-wechou dihoudor, evid ar paour hep koad,
'Houlennan gand Doue skoazell en o buhez ;
Evid va henvroiz e kresk va harantez.

Evel-se an avel a ro din da houzoud
'Tlean d'ar pez a vev gouestla va oll halloud :
N'ez eus gwir levenez pa houzañv mab an den
E korn pe gorn ar vro dienez pe anken.

⁴⁵ ar vann : ?

⁴⁶ e glemmou : "he hlemmou" gand Picard. Kredi a ree, evel meur a hini, e oa gwregel ar ger "avel".

An erh

Skleur ar mintin a luh war livenn-gein Arre,
Goloet gand an erh kouezet a-raog an de'.
Den er-mêz, er menez ; ar zaout 'lezer er hraou.
Ar parkou a chom mud, digeflusk an oll draou.
An oabl gwer a hinon ; ne hwez banne avel.
Er pellder ne glever 'med leñv ar gornigell.
Hiboud an dour er waz 'ziskouez hepken buhez ;
War veg ar bodou lann e kaver, O truez !
Al lapous enkrezet o krena gand an naon.
Ar bed 'zo sebeliet 'vel pa vefe e kaon⁴⁷.
En tu-hont d'ar hoajou ar brini a-vandenn
War o eskell pounner a weler o tremen,
O vond war-zu ar Yun 'vid kaoud da zebri
'N eur furchal en toullou preñved ha loustoni.
Difonn war goad Mokun e sav eun heol gorreg
A ra steredenni kribenn ar Roh Vecheg.
Ar hloh bihan en tour en-deus toniou klemmuz
A ziñs en eur vervel e mouez an Añjeluz.

⁴⁷ e kaon ; e kañv.

Ar henta bragou

Er menez, ar henta bragez,
E pep parrez,
A vez greet d'ar bugel bihan
'Tro gouel sant Yann.
Neuze 'kaver ebat en ti
Gand pep-hini.

Gwisket a-nevez ar paotrig,
E hoarezig
En e zorn buan a grogo
Hag e gaso
Da wel'd an oll amezeien,
Ha gwenneien
A gouezo stank e godellou
An dudigou.

Lorhuz ha drantig ha seder '
Teuont d'ar gêr.
Morse ne vez 'mesk ar rummad
Muioh a stad.

Dindan ar gwez dero

Gwechall, en va bourhig, e oa war ar leur-gêr
Pemp dervenn gantvlouzieg karget a skourrou kaer :
D'an hañv, en o disheol, e weled merhed koz ;
D'ar zul, c'hoari boulou euz a lein bete noz.

Dindane d'ar pardon, da goulz ar foariou braz
Evel d'an eureujou ha da veur a houel c'hoaz,
Tud yaouank a gaved en o huzuligou,
Skoulmet o biz bihan, hervez boaz on tadou.

N'oa ket neuze ar hiz mond d'an ostaliri
Da gemer bannahou 'vid en em regali
Dirag ar menezioù, e frankiz an dachenn,
Eur garantez parfet 'n em doued da viken.

Pa zone kloh nav eur en horolach an tour,
Eur henavo tener, eur ger plijuz ha flour
A zistone leal e don ar halonou
Ha d'ar gêr e tehed leuniet a huñvreou.

*

**

Pep tra a dremen er bed-mañ, siwaz ! Eur gwall varrad avel a hwezas
war ar vro hag a bilas teir euz ar gwezennou koz. Gwerzet e oe ar pemp
dervenn. Va hoar garet, evid kaoud eun eñvor anezo a reas ober tumenn
siminal he zi nevez gand eun tamm koad trohet e derh unan euz ar
gwezennou.

En-dro d'eun tantad

War gribenn ar menez, ar roh 'zo morgousket ;
En eun oabl digoumoul e lugern ar stered,
Hag amañ, 'n eur gêrig, en-dro d'eun tantad-tan,
Kouërien daoulinet 'veul an Alotrou Sant-Yann.
« Me ho salud, Mari », lavar eur vaouez koz :
Oll gêriz a respont e sioulder ar peuznoz.

O ! klevit, va Jezuz, selaouit gand true'
Ar bedenn a ziwan euz a-greiz o ene,
Ha grit ma kendalhint e pep leh da zevel
O halon hag o breh war-zu ho tron neñvel !

Lod a g!ask an eurvad er skiant, en danvez :
Va henvroiz her hav en eur horn er menez,
E-touez tud o hêr, izelleg 'velto paour,
Med laouen en o stad, daoust d'an diouer a aour ;
E bolontez Doue e lakaont o fiziañs,
Didamall a bep droug ha glan o houstiañs.

O ! feiz or Gourdadou ! diouzit perag tehed ?
Ar re deuz da vired ne vezont ket nehet.
'Vito galv an Ankou n'eo ket eun eur a spont :
Beva a reont er peoh hag er peoh e varvont.

Ar planter gwez

D'am breur-kaer, P.-M. Grall, mestr-skol er Fouillez, eul planter euz ar re wella, en anaoudegez euz e vad-oberiou d'ar Vro.

Lavariou on Tadou a ziskouez Breiz-lzel
Goloet a lann braz hag a goajon uhel,
He hêriou, he mêziou, kloz ha dizavelet,
He~vel ouz bokedou en eul liorz savet.

Dizamant ouz o mad, perhenned lezireg
O-deuz pilet o gwez e-giz tud ezommeg ;
Ha ne gaver bremañ, e plas ar brouskoajou,
Nemed kefiou dister en-dro d'an douarou,
Difalbalennou⁴⁸ trist ha sin a baourentrz,
E leh ma oa gwechall braz ar binvidigez.

Eun oan touzet, 'michañs, ne gar ket er menez
Chom, ha pa na ve ken, er-mêz 'hed eun devez ;
Penaoz or parkeier, heb o hleuziou koadet,
A vefe ouz ar skorn er goañvou gwaskedet ?

Ar planter her goar sur... 'Vel-se eo aketuz,
Pa droh eur wezenn goz, O tra kriz ha poaniuz !
Da lakaad en he foull eur blantennig yaouank
A welit o kreski hag o tigemer brank.

'Leh m'eo ral ar heuneud 'tisplij dezañ bale :
E blijadur eo kaoud e pep hent eun ale,
Hag, en-dro d'e barkou, gwez dero, pin ha fao,
War e brajou haleg, gwial, elo ha skao.
Pe geriou a hellfe komz evel an deliou,
Ha deski ar furnez 'gaver 'n o huzuliu ?
Planta a ra eta, rei a ra ali mad.
E labour hag e skwer a zo da heuill moarvad !

Koulslioude, en eur-mañ, e klevjed trei da fall
E ober talvoudeg, gouniduz, didamall ;

⁴⁸ Difalbalennou : skrivet evel-se gand Picard. Marteze "difall palennou", da lavared eo "pallennou = lehiou deuet da veza fall" ?

Ha n'eo ket lavaret 'n-defe 'pad e vuhez
Digand e genvroiz kalz anaoudegez.

Petra 'ra ze d'eun den a zelaou e goustiañs
O tisklêria dezañ : « Kendalh ha bez fiziañs !
Atao gra da zlead... Eun deiz e vo rentet
Deuz on mad, deuz on droug eur gont sklêr !

E defot d'e nesa, ar vugaligou-noz,
En o hoari ouz troad pe e kleuz ar gwez koz,
Ar gaouenn dihunet hag an hoper klemmuz,
P'en em halvont d'an noz, goude an Añjeluz,
Evnedigou an hañv, o kana kantikou
War vegou ar gwez braz pe dindan o brankou,
An oll grouaduriou, seder, laouenneet
Dre m'o-deus adkavet ar hoajou teo-wisket,
En em glevo heb mar, unano o rnoueziou
'Vid goulen gand Doue, tener d'ar pedennou,
Digeri dezañ frank dor zantel e Balez,
E reseo kaloneg en e Rouantelez.

*

**

En disheol da skourrou ar pin hag an ivin,
'Leh ma teuy mignoned da blega o daoulin,
Da hortoz, e kousko 'kreiz bered e barroz,
En e gêr, tost d'e di, e-kichenn e dud koz.
Eno, ha deiz ha noz, a bep tu, war e vez
E kouezo goustadig alanou flour ar gwez !

Mignoniez

Da Fañch-Mari Bothorel

Peleh 'ma an amzer ma vevem er Porz-Kloz⁴⁹
Bugale a-gevred 'hed an deiz, 'hed an noz ?

Peleh 'ma an amzer ma tiwallem ar zaout
E gwaremmou Flagouz gand peb a grohen maout ?

Pa hoariem el leur, pa 'z eem on-daou d'ar skol,
Ha, da goulz an neiziou, d'ar parkou, ken diroll ?

Peleh 'ma an amzer ma 'z oa leun or halon
A ganaouennou kaer, a zudi hag a zon,

Ma redem pell du-hont, da Vrenniliz, Botmeur,
Sant-Herbod ha leh all, unanet 'vel daou vreur,

Ma tremenem 'n or bourh or miziou hañv ken vak,
Laouen ha dibreder ha diouz pep neh distag ?

Ouzim-ni or herent 'oa ken madelezuz !...
Ha diskouez 'reem atao ez oam trugarezuz ?

Peleh 'ma an amzer ma ne oa 'n or buhez
Nemed joa da veva, heb anken, heb enkrez,

Ma pellee diouzim, evel eur vogedenn
Kement mennoz teñval a ziwane 'n or penn ?

Med perag hirvoudi ?... Ha n'on-defe abeg
Da gerzed dizere⁵⁰, dizaon, sard ha nerzeg ?

Ni a dle kentelia neb a deu war ol lerh,
E gelenn, e zevel en eur stad kreñv ha gwerh ;

Kaoud 'vid ar vignoned, tremenet araozom

⁴⁹ Porz-Kloz : er Fouillez

⁵⁰ dizere : di-dere ?

Ar zell a garantez o-deus bet evidom.

Dalhom 'ta 'n or hozni, beteg eur or maro,
D'ar halonder a ra enor mibien or Bro !

Mignon, bepred war-zao ! 'vel reier or mene',
Digeflusk ha fizieg e bolontez Doue !...

Kêr-Rolland e Brenniliz

D'am henroad Yann Saliou

Kêr Rolland, O kêrig, soñj ho-peus euz an deiz
Eun abardaez evel na gavin ken e Breiz,
E teuas d'am ambroug bete hent va farrez
Eur plahig skañv ha flour, flamm 'vel ar Wirionez,
A luhe he lagad e-giz eur steredenn,
A ruille war he hein rodellou bleo melen ?

Dihouzvez a zafar ha pell diouz ar gevier,
Genel ha beva 'rees e c'hwez al lanneier,
Bleunienn menez Are sonn ha soubl, krennardez,
'N he stumm, en he gizioù, eur wir Gernevadez.

Bale a rên ganti a-hed ar menez Gwenn
Luskellet dre he mouez, goustad, pleget va fenn,
'Pad ma koueze warnom bannou heol Gwengolo
A roudenne al lann a liou hanter-varo,
Ma seblante plega d'ober dei allazig
Bodou brug ha raden, koulz braz hd bihanig
- « Karantez eun devez ! » - 'zonjen 'n eur gimidi,
Hag e wasken he dorn 'barz ma tehen diouti.

Mui n'he gwelis,
O tra griz !
A-boan he-doa
Seiteg vloa'...
Paouez, va fluenn,
En anken !
Gouelvan a druez,
Sav da vouez !...

Tud ha traou a gaver ha na dlefent tremen,
Med para war ar bed hep diskar na termen.
Yaouank, me o hrede krouet evid padoud,
Beza atao karet, galloud atao karoud !
Allaz ! en douar-mañ, zoken e pep buhez,
N'ez eus hep droug-kemmesk eun eur a levenez.

Pikrell goz o keuneuta

Dre eun hent leun a bri e-leh ma peg e droad
E tistro gand e zamm, goustadig, euz ar hoad.
A-boan e vez gwelet ken hir eo ar brankou
A-bouez a-hed e gein beteg kleuz e voutou.
'Barz e hordenn geuneud e kerz evel eur vaot
Pe eul lestr o tostaad gand evez ouz an aod.

P'eo pignet al leur-gêr, arru tost d'e lochenn,
E tired re vihan a hoarie laouen
Da zikour o zad-koz da zizamma e veh
A gasont dre dammou en o hambrig d'an neh.

Eno ema ar vamm o poazad patatez
'Vo debret bremaig gand eur skudellad lêz.
Da hortoz ar hoziad a dan e gorn-butun :
Evel-se, 'pad ar bloaz, e tremen ar zizun,
Evuruz o soñjal 'hell skoazella e di
Ha beza 'vid an oll eur skwer vad 'n e gozni.

Keit m'edo yah ha gren 'pillaouer e Treger ;
Bremañ, allaz ! dinerz, e rank chom 'tro ar gêr.
Med direbech e kousk 'n e wele dero koz...
Labourom eveltañ beteg eur ar repoz.

Ar vered koz

Sed aze ar vered 'leh yaouank e peden...
Petra am-eus kavet enni en eur dremen ?
Toullou digor euzuz ha beziou digompez,
Mein a-hed ar voger reñket war o hostez ;
Geot evel er prajou ; ar bodadou linad
Ha kalz a louzou fall bemdeiz o ledannaad...

O ! beziou dilezet, ne weloh mui biken
En amzeriou da zond o plega daoulin den,
Rag dindan eur bloavez 'vezoh lod eul leur-gêr
'Leh eo mestr ar boullou, 'leh e ren an dañs.

Ar groaz-veur heh-unan diouzoh a bellaor ;
Netra ne zigaso meneg euz hoh eñvor.
Med kredi 'ran ho-po gand or Zalver Jezuz,
A-bell evel a-dost, eur zell karantezuz.
Ha, ma vezit er vro buan ankounac'heet,
Mab Doue, e-giz kent, 'gandalho d'ho kared.

War vez eur wreg yaouank

Da eñvor Mari-Anna G.

Petra eo ar vuhez 'med dispartiou garo
Da hortoz ma tinto son lezou ar maro ?

Lennit, eta, kentoh ! En va bourh, eur bloavez,
E laren kenavo, bremañ 'zo deg hañvez,
Pa gemeras va dorn eur wreg yaouank eüruz,
Gwir vestrez-vereuri, karet, karantezuz :
« Ma varvan araozout, deuz d'am has d'ar vered ;
Piou, eta, am heulio 'med ar re 'm-eus karet ?
Me 'yelo d'az ambroug mar fellfe da Zoue
E teufes da dremen e-keit m'am-bo buhe' !....

Daou viz diwezatoh e roer din d'anaoud
Eur maro glaharuz o paouez c'hoarvezoud :
Va henvroadez kêz, enor, skwer he fennkêr,
Joa he zud, he farroz, d'ar vered a zouger.
Ganti, em horn-douar, e varve eul lignez
Anvet a hir amzer e kreisteiz ar menez...

'N eur bedi war he bez, e kleven goustadig
O son eur vouez krenuz, hibouduz, disterig.
Me 'gred e lavare : « Don ez oa da hlahar
Pa deuas dit kelou 'oan kaset d'an douar.
O ! kendalh da zoned, bep bloaz da vihanna,
Pa zistroi er vro, amañ da zaoulina.
Pell eo eet va herent. Pa ver bet mignoned
N'ez eus netra tristoh 'ged beza dilezet.
Din ar vuhez 'oa c'hwek ! Du-mañ, e ti va zad,
Ne gaven 'n e geñver 'med amezeien vad.
Gand feiz en deiz-da-zond ha kalon e pep tra
E klaskis penn-da-benn ober 'vid ar gwella,
Oh esperoud eur mab gand va spered c'hoanteet.
Perag e barr va oad ez on-me bet falhet ?
Va daoulagad serret 'welint mui an deiz sklêr :
Evidon da viken 'reno an teñvalder,
Ar yenienn, al latar, kement direizamant
'Ra d'an den sebeliet kavoud neh ha damant.
Evidout pa chomez war va lerh er bed-mañ,

Bev pell c'hoaz gand da re... Pegement o haran !
Ar vuhez a zo mad... Ra vo miret da dud !
Klemm ahanon ! marvet ! disher ! e-kreiz va brud... »

Ar hosiad

D'an Aotrou Leon ar Berr

Bemdez, goude e lein, azezet hen gweler
War ar genta pazenn euz kalvar al leur-gêr
Hag ar bedenn a zav euz donder e ene
'Seblant tremen er mein, divorfila Doue.
Med prim ar paour-kêz koz a zerr e zaoulagad,
A vorgousk 'vel gwechall p'edo fin d'e dachad.
'N e boelladou louhet e douarou bro-Vreiz
E kendalh da zoñjal o hortoz lost an deiz
Ha pa deu ar mare dezañ da vond d'e goan
E tiloh goustadig en eur stleja e boan,
Krommet war e benn-baz, skuiz o veza bevet
Eur vuhez a labour he-deus e dal krizet.
Ne zigemm er zizun ar yaou diouz ar gwener
N'en-deus evid warhoaz 'med sellou dibreder.

Person Brenniliz

D'an Aotrou abad Désiré Goaziou.

E-mesk ar skeudennou a gaera peb iliz,
Bravoh n'em-eus kavet 'ged person Brenniliz,
Den sonn ha gallouduz gand eur horv kevatal,
Eur bleo hir ha melen, rouesaet war e dal,
A goueze en e chouk 'n eur ober rodellou ;
Eun dremm flamm ha livrin, ken tener 'n e zellou
Ma kreded war an neo lagad Doue paret
P'e weled en aoter, e zivreh astennet.
Er gador, 'vid ar pron, e vouez veulodiuz
A zigase da zoñj euz on Zalver Jezuz
O kentelia ar bobl war venez ar Jude,
Hervez ma tispleg deom aviel sant Vaze.

Harpet war eur penn-baz, peurvuia diskabell,
Goustadig ez ee, eur breviel 'n e gazell,
Etrezeg ar mêziou, war heñchou ar barroz,
Ha d'ar gêr e teue, laouen, d'ar pardaez-noz.
Dreist pep tra e kare paouez er menez Gwenn,
Evel gwechall sant Loeiz en disheol d'e zervenn⁵¹ ;
Eno en em roe da houekter ar zelled,
Kollet en e zoñjou war levr digor ar Bed.
Dirazañ 'tired~e en eur fichal o lost
Chas-deñved ar grehienn raktal m'e welent tost.
Ar maout, koulz hag ar havr, en o mouez enkreuzuz,
'Wazonie en o hiz da zervicher Jezuz,
Hag a bep tu ha korn an diwallerien zaout
'Zileze o farkou evid doned d'e gaoud.
Bepred eur gontadenn 'zihaoue o reespet :
Hini eur hole du o lake da daol pled ;
Al loen kêz a goueze beb eil deiz e droug-sant ;
Er prajou, eur mesaer, diskiant ha dizamant
P'e zantas o kleñvel, e gasas d'eur wagrenn⁵²
'Leh en em zifrete, ledan e vlejaden...

⁵¹ d'e zervenn : d'e wezenn zero.

⁵² d'eur wagrenn : ?

Ar person 'echue 'n eur boueza war beb ger :
« Diwar seurt c'hoariou ne zeu netra d'ar gêr ».

*

**

Eur wech e tiskouezas, dre skei gand eur spillenn,
Ar zon o vond a-hed nervennou eur pilpenn :
Eun dro-all gand e vontr e klaske pep penn-deiz :
Ar Reter, ar Huz-heol, Hanternoz ha Kreisteiz.
Istoriou ar seurt-se a blije, mar kredit
Hag atao e kleved, a-barz ma 'z ee kuit :
« Ar Feiz hag ar Skiantchou a zeu a-berz Doue ;
« O studia a ranker an eil hag egile. »

*

**

Parfeted e ene, kuñvelez e spered,
E vrud, e zantelez 'oa ken anavezet
Ma n'oa ket souezuz gweled mammou kristen,
'N O divreh bugale digantañ o houlen
Evito e vennoz e pardonioù ar Vro.
D'an dud koz e rente skañvoh eur ar maro.
Ar paour en e enkreuz 'ankounac'hee e boan,
P' e gave war e hent, habask evel eun oan,
E zorn bepred dare da furchal en e yalh,
Nehet p'en-dije ket enni arhant a-walh
'Vid an dud ezommeg, ar re 'weladenne,
E aluzenn a oa eun a akt a Garante' » !
Ped gwech re binvidig 'n o diêzamañchou
'Dremenas e dreuzou 'vid kavoud aliou !
E gwirion, ne oa rumm e parroz Brenniz
Na geuzias d'e varo evel d'eur holl iskiz.

*

**

An Ankou e halvas e-pad eun amzer sioul,
Eun oabl sklêrijennet, eun dremmwel digoumoul,
Eun devez deread 'vid beaj eun ene
Sur da reseo du-hont gwel an Aotrou Doue.
Da veure, antronoz, e oll barrozianiz,
Kement e ambrouge, o kuitaad an iliz,
A glevas en avel a-uz da Yun-Elez,
Da goajou Kergeren, da reier ar Menez,

Eur voubouenn glemmuz o lake a-unvan
Gand ar gerent galvet evid e dremen van.
Ar Bed hag an Neñvou, 'n eun huanadenn hir,
A veske o glahar 'vid gouela d'eun den gwir.

Sant Herbod

En eur pleg er menez e-leh hiboud an dour
Chapel gaer Sant-Herbot a ziskouez d'eom he zour,
Karre' evel hini kalz a ilizou-meur,
Gand prenestrou livet o tamouezi ar skleur.

Pe eurt huñvre a rez, O ! patrom al loened,
Pa zeu tud a labour, 'harz da vez kizellet,
Da zigas dit o frov 'n eur lared eur bedenn
Eün evel o halon ha glan 'vel eur hlizenn ?

Koudket 'm-eus ez kichenn, en disheol d'an deliou,
Dindan ar gwez bodeg, meur a wech en hañv,
Ganez e houlenan, pa vezin tremenet,
Eun hunig dibreder. Plij, Aotrou, va hlevet !

E Berrien

Da Loeiz Guyomarc'h

N'eus e menez Arre gwelloh labourerien
Eged ar re a vev e-barz parroz Berrien.
Eun dudi eo o gwel'd, e-kreiz ar gwaremmou,
O trei douarou koz, o tiframma bommou !
Lavaret e vefe Booz gand e diad,
Dindan lagad Doue, en e hark oh arad.
Ar wazed lezireg 'zo dibaot en o mesk,
Dibaot c'hoaz ar beorien, ha n'eont ket war gresk.
E pep ti e vagont ohen ha kezeg mad.
N'eo ket ind-i a werz an dra a-berz o zad.
C'hwek e kavont o bro ha c'hwekoh c'hoaz o hlud :
Evito n'eus eurvad 'med e-kichenn o zud.

*

**

Eno, evel gwechall, e virer ar gizioù,
Ha dre gant ha dre vil, da niver a houelioù,
En em vod kenvroiz 'vid azeza ouz taol :
Pedom n'ez afe ket ar voaz-se war zistaol !

Pa veves gand da rumm, e brud da yaouankiz,
E rene e pep kêr, e pep leh, ar seurt giz,
Er Reuniou, Gêr-Nevez, bete Pont ar-Houzig⁵³.
A-gevred e tebre ha paour ha pinvidig.
Evel-se en da vro etre au oll diez
Kerkoulz hag er mêziou e weler unvaniez.

Eñvor an Amzer-goz a zo fur he derhel ;
Bez' ez eo evidom eur skwer hag eur gentel,
Eur gwir leve zoken, herez or gourdadou ;
Me hen laka e reñk ar prizeta madou.

⁵³ Reuniou, Gêr-Nevez, bete Pont ar-Houzig : Mêziou euz Berrien.

Ar groaz teo⁵⁴

D'an Itron J. ar Gac.

'Kreiz an deñvalijenn he gwelis er pellder,
Eur wech, en eur zistrei euz Berrien d'ar gêr.
Goude din beza gwaz ha dibreder a-walh,
E chomis sebezet ahano da Ginoualh.

Na piou 'ta, o kavoud, en eul lanneg da noz,
Dasprenour ar peher war horre eul leh⁵⁵
A gredfe mond e-biou 'n eur gana pe hoarzin ?
Gwechall ne oa kristen na blegje e zaoulin.

⁵⁴ E Berrien.

⁵⁵ Mên sonn m'edo ar hiz gand Breiziz koz sevel anezañ war ar beziou. Da genta e verked warno eur groaz. Diwezatoh e oe savet ar groaz war benn al "leh", hag e teuas ahane ar 'Groaz keltieg".

Douar panez

D'an Aotrou Yann ar Born.

An oabl a oa izel, al lanneier teñval,
Da vare ar huz-heol, e parroz Sant-Riwall ;
Hag ar vorenn ledet a ree d'an douarou
'Vel d'eun den sebeliet eul liñser a zaerou.

Koulskoude, e kleven endanon kanaouenn,
Toniou frank pe seder ha meur a youhadenn..
Petra en em gave e dinaou ar rnenez ?
Peurhreet 'oa al labour en ervennou panez.

Heb dale, 'tal ar vourh e welen war an hent
Labourerien o tond gand paliou a bep ment,
Pevar a-dreñv pevar, evel or zoudarded
Pa valeont dre urz gand o mistri reñket.

Dre o han o tassion ouz riblou ar reier,
Hag o redeg laouen e-mesk al lanneier,
E santis dirazon o tremen ar Ouenn-dud
A vevas her em bro, hag a zalho d'he brud !

Feunteun Sant Kadou

D'an Aotrou Baron.

Sant Kadou a vousec'hoarz a-uz d'e velezour
D'an dud e zarempred, 'houlenn gantañ sikour,
Dreist-oll d'ar plah yaouank pa stlap eur goz spillenn
'Vid gouzoud, moarvad, lod euz he flanedenn.
Da biou dre e huñvre gand esperañs pe spont
N'eus ket c'hoarvezet goud an amzer da zond ?

Eur baourez daoulinet o lared he fedenn
A ginnig an dour sakr a bare pep terzienn,
A ro d'ar baotredou nerz en o izili ;
'Vid he zrugarekaad ha kent kimiadi
E rois eur gwenneg. Goullo e oa va yalh.
Kavit, Aotrou Kadou, va aluzenn a-walh,
Ha diouz va ziegez harzit ar wall-avel,
Ar hañv, ar hle~vejou. Gret ma chomo sante! !

Lennon

D'an Aotrou Henry, maer.

« Amañ, pell diouz an trouz
Hag oll safar ar bed,

.....
Me a wel ar gwenan
Savet da houlou-de'...

A ganed, eur zulvez, e-barz iliz Lennon,
Da ziwez an ofern laret gand ar Person,
E-pad m'en em stigne, skeudenn on Esperañs,
Euz an aoter d'ar volz kounabrenn⁵⁶ an ezañs
Ha ma veske o zon evid an anjeluz
Ar hleier skiltr en tour da vouez eur bobl doujuz.
Hag ar peoh a renas er vourh 'hed ar zizun...

O ! sioulder diskuizuz ! Dudiosoh n'eus nikun !
Aezet e-mesk ar hoad, pell diouz pep hent nevez,
Lennon a zo savet e-kichenn ar menez.
'N he harz en em gaver a-wechou tremenet,
Hep soñjal ema tost, na zoken he gweled.
En em guzad a ra. Ped n'ouzont he hano !
Lavaret e vefe eun aod gwerh heb lano.
N'he-deus istor ebed. Greet eo he laouender
Gand tommder eur bann-heol ha kan an alhweder.
Enni c'hoaz merhed koz 'welan o kegelriad
Gloan pe ganab tillet 'vid ezomm an tiad.
Bugale a hoari 'n eur prad war ziribin :
Daou ane a zo stag en eur hrogad gourin⁵⁷.
War ar hleuziou koadet ar gudon a hrougous ;
Avalou 'ra al lez⁵⁸ da veur a wrahell blouz.
Leun a binvidigez eo he douarou tomm ;
Dirazo, souezet, on bet gwelet o chom.
Setu perak 've din Lennon o vousec'hoarzin ;
Adveva 'ran eno va deveziou mintin.

⁵⁶ kounabrenn : koabr.

⁵⁷ gourin : gouren.

⁵⁸ Al lez : E Lennon, ar gwez-avalou a zo stank en-dro d'al leuriou, hag a led o brankou d'ar berniou plouz.

Buan 'teuio an eur n'ez kwelin ken 'liez,
Med atao, O ! Kêrig, az-po va harantez !

Ar bleo koz⁵⁹

Dond a ree da goulz koan, skoazellet gand e vaz,
E dreid pounner a-stlej, eur bisah war e skoaz,
Da domma 'tal an tan o hedal ar zoubenn
A zebre gwall-ziêz, kement 'krene e benn.
Peurvuia e chome diher⁶⁰ war e skalbell
Beteg eur ar housked, pa zave ar mevel
Evid e gas d'ar hraou e-leh e rêt e fled⁶¹
Gand gwiskadou kolo a deil daou-gementet.
Antronoz, mintin-mad, hep lared grik, didrouz,
Da ergerzoud ar vro e kuitee e blouz.
Eun devez, er menez, azezet war lez an hent,
E chapeled 'n e zorn, e varvas 'vel ar zent.
Eno, n'eus ket pell c'hoaz, 'n eur waremm waskedet
Eun tammig kroaz sapin, gand e gerent laket,
A zigase da zoñj euz eun ene kristen
Galvet gand e Varnour pa oa deut e dermen.
N'her havan ken bremañ... O ! eñvor ar Bleco koz,
Warnout 'vel war bep tra e kouez liñsel an noz !

⁵⁹ Lesano eur paour euz Kommana.

⁶⁰ diher : heb ger, mud.

⁶¹ e fled : gwele rez

Gwestell an Nedeleg

Er Menez ema ar hiz
Da derri gwestell gwiniz
'Tre mignoned ha kerent
Da nozvez gouel ar Pellgent.

N'eo ket en ostaliri
E vez neuze ar c'hoari,
Med ouz taoliou an ti-forn,
'Tro e dan hag e pep korn.

War bankou ar gweleou kloz
'Vez azezet kalz tud koz :
Deut int da brena gwestell
'Rento laouen pep bugel.

Ganto 'vo goueliet er gêr
Ginivelez or Zalver ;
Den n'he hredfe peurlidet
Ma n'en defe kouign tañvet.

'Toull ar forn ar re yaouank
A dorr gwestell stank ha stank :
An hini 'deuz ar bizenn
A bae hervez al lezenn.

Ar paotr ampart ne vank ket
Da fazia ar merhed :
'Vel-se 'vez taoliou digouez
'Lak da hoarzin aliez.

Direbech 'kavan an dra ;
Se eo o joa da veva.
Hetom 'chomfe buhezeg
'N or bro gwestell Nedeleg.

An distro d'ar vro

D'am mignoned divroet.

O tremeln er bed-mañ on-eus plijaduriou
Er horn douar m'emaorn 'mesk ar hrouaduriou
Med nikun anezo ne dalvez an distro
A reorn bep hañvez da goulz an eost d'ar vro.
En on Are garo e-keñver ar reier
'N em gavom a-unvan gand dremm al lanneier.
'Vidom e van digemm : gwelit er gwaremmou
Ar gouzer, 'vel gwechall, astennet a-zrammou ;
Amañ bideded friant ; du-hont, bandennou saout,
'N o hichenn o peuri tri pe bevar benn maout.
Dalhelez an Amzer ne verzit gwell 'neb leh :
D'o oll enebourien on torgennou 'zo treh ;
Evel-se o skeudenn 'jom e deun or halon ;
Ar boud 'zav diwarno, 'n on herhen a zasson.
Penn-da-benn d'or buhez ar menez on luskell,
Moarvad muioh bremañ eged pa 'z oarn bugel.
E wel, a-dost, a-bell, a ra deom tenerraad :
Warnañ ne gouez morse dizeblant on lagad,
Ha, 'michañs, mignoned, ho-peus 'liez laret :
« Eüruz an den a hell beva 'leh m'eo ganet !... »

Roh Sant Yann⁶²

Beza emout atao, aze e lein ar hoad,
Nemed ne welan mui ez kichenn roudou troad,
Bep bloaz barrou ilio a bign war da vemprou,
An dero hag an drez da guz ouz ar zellou.

War da zouar santel hemolhidi hepken
A glask kefeleged dre an amzeriou yen,
Med hini en o mesk ne venn stoui e hlin ;
Kentoh e c'hoantafent tremen en eur hoarzin.

Evidon e fell din kleved mouez ar re goz,
Beza leal 'n o heñver, kenderhel o mennoz.
Ar pezh a ra, Breiziz va breudeur, nerz on gouenn

Eno e kaver bepred e goueled or herhenn
Spered or gourdadou hag ene ar Gelted
Evel eur pilprenn beuz er garreg diwanet.

⁶² E koad arFouillez.

Dirag menhir Ar Hloastr⁶³

D'am mignon ker, G. Fauré.

« J'ai visité la pointe de Penhir prodigieux pans de falaises de granit, pleine de rochers grandioses et déchiquetés, paysage sévère, qui parle à mon cœur. Point de déceptions, points de heurts ou de froissements comme avec les hommes, dans cet incomparable commerce avec la nature. »

War an douar-labour e save an avel
Pa zellen ouz an heol gouztadig o vervel,
Goude eun hir-vale en eur vro digenvez,
Goloët a reier, a goad, 'harz ar menez.

Etre ar bed ha me en em gave kenson :
Netra e deun va hreiz ne gleven o tassion,
Ar mênhir 'zeblante eun teuz-noz o paouez ;
Dindan an neñv nep kan, er parkeier neb mouez.

*

**

Endra m'en em roen 'vel-se d'ar zebezenn,
Serr-noz a dostaas 'vel 'ra eun huñvreenn ;
An heol`a ziskennas; al loar e-giz eur voul
A rede morlivet a-dreñv eur stign koumoul.
Pa blavas dre he nij war eur skourr eur gudon
O heja war he hlud 'vel manah o sarmon,
Hag o sellad outi e kaven eun eurvad
Beva pell diouz an dud en eun heveleb stad.

*

**

A-greiz-oll, er pellder eur vouez doug a gleven :
He galv don ha klemmuz a oa 'vel eun daskren.
Ha n'oa ket ar vouez-se mouez eur barez doaniet
A roe da veiza ez oa ankounac'heet ?...
War e askellou flour e nijas al lapous ;
Da beleh ez ee 'ta ker prim ha ken didrouz ?...

⁶³ En Uhelgoad.

War an taol `n em gavis neuze re unanig ;
Ha piou kreiz eur goueleh n'en em varn disterig ?

An den n'eo ket krouet 'vid beva e-unan ;
Lezenn Doue ez eo : er Skritur hel lennan.
Ha kaer e vez eul leh er bed ma trennenom,
Kaerraad a ra c'hoaz, ennañ pa 'n em vodom.

Da zerr-noz e Uhelgoad

D'an Aotrou Henry

A-raog mond da veuzi er moriou islonkuz,
An heol ruz er pellder a weler lugernuz,
Dindan ar houmoul du ; hag an avel haro
A fourgas en heñchou strollou deliou maro.

Setu ema an deiz eet da guz e Uhelgoad...
Difonn ha trist an Noz 'zo diskennet er hoad ;,
En eur dremen, gorreg, e klev bod, plantennig,
Gwezenn ha doureier oh hiboudi sioulig.
Euz donder ar stankenn, liñseliet a latar,
E sav an hirnez houero a vez gand pep diskar.

O ! mare melkoniuz, da skleurennou tohor
D'an Noz, en despet dit, a beurzigor an nor !
Da varo 'zo heñvel ouz kimiad an ene:
Pa vez sonet e eur, e vennfe dond a-dre,
'N em staga en or hreiz, derhel stard d'ar madou
Na gar ket kuitaad..., hag eñ tra an Ankou !

An anevaled

War o gwalh

D'am mignon kaloneg E. Thibault.

An ode digoret, ar biou, an ohen braz,
War eul linenn reñket, o bruched er yeot glaz,
A beur en eur bignad, sioul, da horre ar prad ;
Hag al loened bihan, pep hini diou e oad,
A heuill ar re gosa, evel ar vugale
O zadou, o mammou, pa grogont da vale.
Pa zavont o fennou, glizenn war o muzell
An êzenn o koueza euz toullou o fronell,
E larfeh, en o gloar, roue ha rouanez,
O paouez, eur pennad, e-tal dor o falez.

Dindan an oabl skeduz, pa dosta da greiste',
Gwrezuz eo an tommder : braz ha bihan neuze
E troad eur harz haleg a weler o hourvez
'Vid daskiriad goustad, e peoh gand ar vuhez ;
O lagad huñvreüz, kollet en o zoñjou
Al loened dirazo a zell ouz an neñvou.

E-keit-se, en disheol, eur paotr hanter-wisket,
Didog ha divotez, ouz ar hleuz astennet
C'hoanteg ha kaloneg a zebr e damm bara...
Pegen eüruz e oan pa reen ar pez a ra !

Va buoh velen

Eur pennad roit din va zelenn adstignet
'Vid kana meuleudi d'am buoh velen garet :
Ar haerra aneval gand he herniel uhel,
He hleo flour, he zroad skañv 'vel hini eur gaerell !

Ar zaout laosket er-mêz, penn-da-benn en heñchou
E vleine ar vandenn beteg kled ar parkou.
Ma c'hweze avel dreud, d'an hini gvasketa
'Kerze, pleget he fenn, dizehan da voueta.

En deizioù brumennet, dreist-oll pa goueze glao,
E welen anezi, ken trist hag ar maro,
O vond dre harz ar hleuz d'eur wrimenn holoet
Evid kavoud an tu da veza disglavet.

Ped gwech, pa oan paotrig, 'vid senti ouz va zad,
'M-eus he dizarbennet, o kredi ober mad ?
Neuze va loen feuket en e zao a chome
'Vel da glemm war e stad... E petra e soñje ?

Piou ivez 'laro din perag, da boent an est⁶⁴,
Em hase d'ar ragain ? Euz an dra-ze 'on test.
Pell 'zo, gand ar maro eo eet va buoh velen,
Ha koulskoude he neuz 'zo engravet em penn.

⁶⁴ an est : an eost.

An Ohen er Feunteun

Heuliet gand eun den koz pevar ejen melen
A welis er harrhent goustadig o tiskenn
Evid dond da zoura 'goueled penn-kêr al Lab⁶⁵
'Leh e vez aliez gand al loened diskraab.

An amzer a oa yen ; an ohen morzennet
A zoube dieguz o muzell en dour-red ;
Koulskoude, 'vel kustum, o mestr karantezuz
A hwibane dezo war eun ton aketuz.

Pa zavjont 'n eur hweza o genou glaoureg,
Pa ziskouezjont d'ar hleuz o fennou fronelleg,
E klevis an den koz sioulig o laouennaad
Dre ma wele, moarvad, e loened o wellaad.

An eil hag egile, goude meur a ehan,
A zistroas d'ar hraou... Deuet e oa poent koan.

⁶⁵ al Lab : er Fouillez.

Distro ar zaout

Pa weler ar maged
Astennet
'Uz da diegeziou
Ar mêziou,
Ar zaout a zigaser
Da bep kêr.

Ohen ha biou tezig
Ha kornieg,
Koulz ha leueou bihan
A ehan
'Vid दौरa e poullou
Ar strêjou.

War-lerh 'vez eur plahig
Yaouankig,
Pe, a-wechou, ar vamm
Gand he stamm.

Ha, keit-se, en oaled
Lugernet
Gand eun geuneudenn-dan,
E poaz koan.

Marh Salomon

Da Salomonig Laniel.

'Vid pep loen 'vel pep den ez eus 'pad ar vuhez,
A-berz e zant patron disheñvedigez :
Hemañ a zo karget da zervija 'n aotrou,
Hennez da labourad 'liesa er parkou ;
'Vel-se marh Salomon⁶⁶, dre gemenn sant Herbod
'Zigoure er mêziou, a ree enno e lod.
E ano 'oa Moji ; livet ez oa e gwenn ;
Beza ez oa tolpez⁶⁷ hag ouspenn korbezenn.
M'am-eus eun eñvor vad, e teue euz Landi
'Leh m'e werzas e vestr, kouëriad e Ploudiri.
Med petra a ra ze ? Em bro eo e rankit
Gweled Moji er stern 'vid gouzoud e zellid :
E Kerberou-da-Neh, 'pad tri bloaz warn-ugent,
Er memez mereuri e kerzas war bep hent ;
Zoken n'oa er barrez na bourhiz na tieg
N'en-doa e implijet 'vid eur charreadeg.
Ar parkou, da genta, a jomje sebezet
Ma na glevjent : « Moji ! », e tu pe du hopet.
Kerkoulz ne gerhed maerl ha ne ared douar koz
Hep na veze Moji 'n abadenn bete noz.
Moarvad eh anave e oll dalvoudegez,
Rag, pa stanke eur marh e Sao-Braz ar menez,
Moji a zistaged da lakaad en e blas,
Ha ma taolfeh evez, - n'eo ket me hen kavas,-
Ez oah sur da intent en e hrizinkadenn :
Petra 'z oh, kezeg keiz ? Nelra en va hichenn ! »
Neuze ar vugale 'roe dañ⁶⁸ tammou kreun
Evitañ 'n o zo~gou e klaskent dour feunteun.
Ken habask 'oa outo m'o douge daou-ha-daou.
Soñj, O ! Salomoig 'pignem warnañ er hraou !
Soñj c'hoaz penaoz, eur wech, bleinet gand da dad-koz,
'Tiskenne er roudou 'keit ma oad o hortoz,
« Hast afo, momeder ! » a laras da yontr Yann.
- « Ro peoh, 'ta, glabouser ! » a glevas ker buan.
Muioh-mui an tad-koz e loen mad a gare ;

⁶⁶ Salomon : Merour e Kerberou-da-Neh er Fouillez, marvet er bloavez, 1890.

⁶⁷ tolpez : ?

⁶⁸ dezañ.

Leun pe houllou e garr, morse n'hen re gasje.
'N eur goza a-gevred e oe eur gwir zudi
O havoud o kerhad e parkou tost d'an ti
Legumaj pe velchon, en hañv, evid ar zaout.
Tro-ha-tro,e klevet : « Chom 'ta, va breur, va maout !... »
Hag, en e garantez, hen laoske d'ober droug,
Da zivega ar haol a zamme war e choug,
Ar pezh a lakae atao ar baotredou
Pa zistroent d'ar gêr, da gonta kalz bourdou.
An tad-kozh da respont, en eur vond d'e wele :
« Pa wennao ho pleo 'furraot marteze.... »

*

**

Er mêiou, hen gouzer, pa ve oajet an den,
'Vid al labouriou braz n'hen goulenner mui ken.
Er hiz-se an tad-kozh hag e vignon Moji
Ne reent, eun tamm 'zo, 'med traou en-dro d'an ti.
Dinerzet ha treuteet, kollet gantañ e vrud,
Moji a dremene, melkoniuiz, difonn, mud...
Evel eur penedour... Kamma a ree gwasoh,
Diêsoh e vouete, hag ivez nebeutoh.
N'ouzon perag eur wech e komzed, goude koan,
D'e gas d'ar hivijer da echui e boan.
Kerkent ha ma klevas an tad-kozh 'zalhas penn :
« O la, va zud, goustad ! 'Vid kaoud, priz eur hrohen
Me a rofe ma marh da gontell eur higer !...
An dra-ze, kredit rnad, ne vo greet em amzer,
Bevet en-deus amañ : amañ 'vo douaret
Pe me ne vin doujet !... Klevet ho-peus, paotred ? »

*

**

Diwar an devez-se, en eur park, 'tal an ti,
'Helled en eur dremen gwel'd Moji o peuri,
Gwall gastiz, hir-vleveg, nemed war e feskenn :
Enni 'doa ar zugell merket don he roudenn.
'N e gichenn ma savjed hep soñj divreh eur harr,
Raktal en em lake leh n'en-doa bet e bar...
En eur gerzed d'ar skol hen galve pep paotrig,
Hag outo al loen paour a zelle klañvidig.
Eur mintin her havjod en ode o peukad...
Dirag e vestr mantret e serras e lagad.

*

* *

Antronoz, er hovel, ne gomzed 'med a ze :
Oll o-doa 'vid Moji eur ger a garante'.

Ar vran goz

An dremmwel a oa glaz, an amzer a oa yen
Pa welis o nijal, 'uz d'an hent o tremen
War e eskell pounner, eur wech, da ziskar-deiz
Eur malvran⁶⁹ koz loued a yee da glask e neiz.
Pa 'n em gavas 'n o zouez, laouen e genseurted
'Zaludas e zistro 'n eur goagal unanet.

Kousked a reent goude evel an evnigou
E goudor an avel a zehe ar skourrou
Hejet ha kemmesket... O kuzad eun heol gwenn
A vougas eun oabl trist 'barz an deñvalijenn.

Eno 'plij din gweled stroll eun tiegez mad
'Ziskouez e levenez, deuet d'ar gêr an tad,
Pa vez peurhreet gantañ e labour talvouduz,
Hadet an ervennou 'n eun douar frouezuz
Hag a gemer war-lerh en o gweleou kloz,
Er peoh hag er gwasked, eun nozvez a repoz.

⁶⁹ Eur malvran : eun tad-bran.

Kerheiz, war ribl an dour, difinv hag enkrezet, Ha da vuhez 'vefe beza atao e ged, Heb esperans da gaout eur horn douar dister E-leh ma tiskuizi da eskell, dibreder ?

A-bo~n ?vez diskennet war horre eur palud M'hen dilezez affo en abeg m'az`kwel tud, Evid nijal a-bell ha zok,en hep paoluez; Koulskoud,e n'ez out ket, 'gredan, divroadez.

Gwir eo~,~an hemolher a zo d'az re trubard, Hag outan alies eh euls da ziwall start. Peur, eta, loeln aonig, e welimp ,er bed-mañ Espern an di,noazder 'vuntrere kement bremañ ?

Da lod a zo beva er yuniou digenvez, Ha c'hoaz 'renkez eno bepred teu~rel evez; Evidout tost d'an den n',euz 'met deiziou.garo Ken 'deuio d'az samma Perhen treut ar Maro.

r~

BOHIG-RUZ SKOL MOU

E skol merhed Mouzteruz 'Weler eun dra souezuz: Eur bohig-ruz, noz ha deiz, A ra enni e lojeiz.

D'ar beure, pa gav digor Ar prenestrou pe an nor, E nijo e-barz ar pnrz Pe war douar al liorz.

Échu gantañ klask e voued,
E klu.jn war ar gloued,
Hag e kano, peurvuia.
O bravat alleluia I

Meur a wech e-pad ar skol 'N em lako war benn eur zol; Mud e jomo da selaou Ar vestrez o konta traou.

O pigosat eur werenn
'vid 'vo lezet da dremen,
E vez er-mêz ar mignon

Pa glever gervel: « Itron !

Da vare ar yenien, Pep bugel a dap kelien, Prenved, buzug munudig Evid maga ql loenig.

E kalon ar skolêrez E sav ive levenez, O houzout 'man al lapouz E-pad an noz kouzket douz.

Neuze 'lies e lavar Ar geriou-mañ ken hegar, A ziskouez d'ar vugale Eur skouer vat, e gwirione:

a Gwechall e voe ken tener
<~ Ouz korf Jezuz, hor Zalver,
~l M~ tlefe beza m~ulet
~ E kement korn 'zo er bed ~. (l)

(~) Diouz m' eman hrud, en dije gwe(~hall eur l)oc hig-ruz sehet ~ant e vru~hed ~wad hor Zalver nslennet ~ar ar ~roaz.

VA (~ 'HIFISTOU]

Ha bez' e oa va hi ~uz eur ouenn vat pe f N'oufen hein diskulia, pe ra vezin-me dall I Kentoh e oa bihan, etre melen ha gwenn', gand disko~uarn beehek (l) hag eul last big Al pez a ouzon sur, e oa eur gwall-skrape Douj~abl d'e genseurted, enebour d'ar hic~ Bolued a~r gord,eln, fallakr, danjeluz d'an e,st Hep beza l~nm deut-mat gallt an amezeien. Ouzpenlnze, dihailler, dantet er hoariou Ped bragou ne fregas en hor plijad~uriou ? Evid se e tapas kalz a daoliou, botez; lla gan~e~ e, g~ude, 'voe fest ar skuberez.. Ar marnrno~u a glemme, alies hep rezon I Ga;nt an oll dorfejou e samment va mignon Mar kaved, e penn-ker Fisto,ulig ar Porz Kl Eur chupen dibastel, Fistoulig 'vi~e kaoz.

Bloaz dek ha tri-ugent, o bloave2 a anken,
A erh, a frim, a s,korn, n,az ankouain bihe Ar Bru!sianed fall a zismanLre va bro; Helpken e kleved komz eu6 gwasitadur tro~dr(D ar h,ellre `Ih d an deiz, e-p,l{l an nozveziolu En tiez, er hêriou kolls ha war ar mêzio Dio~ueret a beuri, hep foenn, kolo, en noz, Al lo~ened o-unan n'o doa ket a repols: Evid o dis,lruja er parkou, er prajou, Ar bleizi treut naonek 'zileze ar ho~ajou. A viz du da houe vrer, va hi tamm ne gouz Er porz, er prad, el l~eur, a bep tu e harzas. Er.n rlozvez, gou(le koan, e chromellàs meurl Lie,s e vole klevet o tond d'e graou 'n eur re Antronoz n'her gwelis.... En deveziou war-l~ 13 kavjod e grohen 'er e hoad e-mesk all e~r~ft ~

Mervel 'vid difenn Madou e berhcn A zo eur skouer-vat l)a heuill e pep

stad !

(4) Begek. (~) Va ziegez.

~ ' ' ~ ,
- 135 -

NOUEL LORA NZA VIHAN

D'an dimc~ell Coroller.

DISKAN

Kbnom noue`l, nouel, nouel ! o Kanom nouel, nouel, nouel !
Ganet eo Jezuz, hor Zalver, ((Ganet eo Jezuz, hor Zalver ! »

A gane Loranza seder, Pa 'n em gavas he gwaz er gêr;

~ Laou Vras ~, devechour euz e stad, Med pell, siouaz ! euz eun den mad !

Dreist pep tra d'ar zadorn da noz Pe derhent eur Gouel a repoz;

Touchet gantañ e damm moneiz En davarn hen laoske e-leiz.

Er gêr e ~leze 'vel eur hi Pa na gouzke war al leur-zi.

. . a Kauom nouel, nouel, nouel ! « Kanom nouel, nouel, nouel ! « Ganet eo
Jezuz, hor Zalver, a Ganet eo Jezuz, hor Zalver

A gane Loranza seder, Pa 'n em gavas he gwaz er gêr.

O weled ken bras levane
E wad a droas beb dale,

Ha d'~ vaouez kêz Loranza E rês eur zbad ar gwasa:

U 'Pdd nla ligorez d henoau
Me a dorr ma horf er parkou i

o ~mulou ha tan a fell din-me
Kent evid ma 'z in d'an~ gwele;

Ma n'em-eus diouztu eul lipad u Bremaig, truillen, ez po bac'lad !...

Kerkent hag en devoe komzet,
Ar wregig paour a zo loped,

Ha stlaped war ar pondale, Kerkouls hag he boll vugale.

Kalz, en he leh, 'dije klemmet;
Med e toull he dor e kleved -

... « Kanom nouel, nouel, nouel !

« Kanom nouel, nouel, nouel !

Ganet eo Jezuz, hor Zalver ! h Ganet eo Jezuz, hor Zalver ! u

En eur zellet war-zu ar Groaz, Ar re vihan a ziskanas:

« O g~vir Doue, Mabig Jezuz,
~ Ouzimp bezit karantezuz !. . .

A-boan m'oa CCTlU O feden, E peur-dremenas o anken;

Skoet betek fonz e galon, <(Laou Vras n a houlennas pardon !

War dreuzou e di, diskabell,
Tenerêt evel eur bugel,

E Æaoulagad leun a zêrou, E laras dirag an Nenvou:

Va Doue, me am-euzpehet... « Da vigen ra vezoh meulet ! (~ M'hen tou
da Noz an Nedeleg:

- 'N do ken « Laou vras » droug ouz e wreg. »

C~o~ ~ B~iZ

Pa gouzk ar han ~n neiz, pa zon ar hloh,
Arn heol 'welan a-bell war-nes kuzat en dour,
Ar blênen voren.net, ar roh gwisket e moug
Ar houmoul o redeg 'vel oh` e;n em ambrou

Er menez e kleva.n ar baotred o youhal
E-giz ar Gelted koz, cn anlzeriou gwechail

En-dro d'an to~rgennou, mouez al lern o har
O kas ar honifed pe war ro,udou eur had..

Me a zant en avel holue~z an douarou koz A ra pe~p t.ra gwelloh, a lavar
din en noz: « Er-mêz euls Breiz-Izel 'vi atao eun elstren Dilezet, divroad,
hirnezuz d~ vigen ! »

-

D`an abad Nicolas Meve~.

Eun ll koant, er gwasked, ~ strad eun draoniennig, E-lelh o hiboudi e
klever eur wazig, Hag o kana lirzin an evned er glazur, Eo hunvr~e meur
a varz. Va hini n'eo ket sur !... Din eum dachenn izel, goloet gand ar gwez,
Diwall,et gaint kleuziou, planlet a zrein, a zrez, zo pouezu,s meurl)et...
eun eire d'am spered; En,ni ell em zamlun evel eln eur gaoued.

Me a garfe beva e gorre ar Fouillez Evid gwelet bemde, da beb eur, va
menez, Va houlch, he zour, he hoad, koumoul o kuruni E~ribell an
torgennou; an heol o lugerni War vrug ar gwaremmo~u; ar moped o
pignat 'Uz d'an tiegeziou; an den o, labo~urat; Salo mintinoG'h an deiz;
eun gridienn don da noz I)indan an oahl hedro kenvroiz o repos.

Eno e ve brao din beza 'korn an oal'ed o selao~u 'vel gwechall rimadellou
oadet I~ontet gand ar re goz 'n eur jestrao~ui gouztad 'Pad ma kouezo
warno tro-dlro sell pep lagad.

Daoust d'a;r glao, d'ar yender hag ivez d'an avel Da e vo d 'i~n kavout,
azêt en eur skabell, D';lhardêz va buhez,eurvad war an douar (,ant gv/ir
be(~cn m cne, soñjezonou dispar.

VA EHOAZ DIWEZA(I,

D'am Mignoned.

Eüruz 'z oon er bed-mañ, c'hwek 'kavan ar vuhez, Kalz levenez am-euzo
veva 'n ho touëx; K llskoude pa varvin, p'ho kuitnin, tad ker, E tehin hep

nep klemm, tiziek ha seder; Ra~, 'vidoun ar rn;lro n'eo met eun disparti (~)
Keu na zeuio an deiz d'eom d'en em unani. Da eur va zremenvan, 'vezin
eta dispont. E Doue e kredan hag er vuhez da zont.

Va lakit da ehoaz e bered va farroz: Em menez ken karet mat e vo ar
gortoz. . . Pa gouezo va fried ken tener evidon, He ledet em hichenn, m'ho
ped a greiz kalon. . . Savit hepken warnom eur groazig keltiek, Benet e
mein ar vro en eur roh katltvlouziek.

(I) Ar repoz diwcza. (~) ((~rciz ar vuhez ", a lavare ar Geltc~.
POAN IOM P

~ n Aohou (~uiller

l~lies e soñjan en Amzer dremenet, Ila n'eo ket 'vid keina 1~a beza
enkrezet, Hogerl 'vid klask en,ni danvez eurl nerz nevez Da ober
gwello~h-guell, e-keil e~m bo buhez, I)a heuill ar gourhemen roet d'eom
gand Pa lavaras d' Adam n'hallche dibri bemde
Nemed dre houez e dal betek pred ar maro Eul lezen~n dalvoudu,s,
dispar war va meno ! ~ak, e pep karg hag oad,, elr glahar hag en El labour
'm euz kavet eul louzo~u treh d'an Paouez da boelladi 'pad ma chellom
ober 'Zo tehout 'raog an eur, bo,ut dleour d'an Tenzor sakr ha priziuz da
viret gand aked, Ma hoantêr beva atao erl euruzted.
Seul startoh eo an deiz, seul vui 'renkom; l~oueza el laoskentez eo ar
skouer ar falla ! (~Wil' herez eur penn-ti hag e wella kentel
Eo deski d'e oll dud, servijer ha bugel,
N'euz trevad dre zilez. A hend-all! e pep stad ~Pelgen c'hwek eo klevet o
lavaret eun tad: « 'N ~e~ur dremen er bed-mañ em-eus grêL va
En Lu-hont d'ar maro r~arn bo peoh ar Zal